

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Кафедра фінансів

На правах рукопису

КУЧУК АРТЕМ СЕРГІЙОВИЧ

ЕКСПРЕС-ДІАГНОСТИКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Освітньо-професійна програма «Фінанси і кредит»

Робота на здобуття освітнього ступеня «Магістр»

Науковий керівник:
ТКАЧУК НАТАЛІЯ ВАСИЛІВНА,
кандидат економічних наук, доцент

РЕКОМЕНДОВАНО ДО ЗАХИСТУ

Протокол № ____
засідання кафедри фінансів
від _____.2025 р.

Завідувач кафедри
_____проф. Стащук О.М.

ЛУЦЬК – 2025

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет економіки та управління

Кафедра фінансів

Другий (магістерський) рівень

Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Освітньо-професійна програма Фінанси і кредит

ЗАТВЕРДЖУЮ

завідувач кафедри

проф. Олена СТАЩУК

«17» вересня 2024 року

**ЗАВДАННЯ НА ВИПУСКНУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
ЗДОБУВАЧУ ОСВІТИ**

Кучуку Артему Сергійовичу

1. Тема роботи Експрес-діагностика фінансового стану підприємства

Керівник роботи Ткачук Наталія Василівна, к.е.н., доцент

2. Строк подання студентом роботи 28.11.2025 р.

3. Мета та завдання випускної кваліфікаційної роботи. Метою даної роботи є формування науково-теоретичних підходів та практичного інструментарію щодо здійснення експрес-діагностики фінансового стану підприємства та підвищення ефективності управління його фінансовими ресурсами.

Завдання роботи полягають у визначенні основних засад організації системи експрес-аналізу фінансових показників та розробці науково-методичного підходу щодо оперативної оцінки ліквідності, платоспроможності, ділової активності і рентабельності досліджуваного підприємства, окресленні основних проблем фінансової діяльності підприємства та можливості їх усунення, а також у розробці практичних рекомендацій щодо стабілізації та зміцнення фінансового стану підприємства.

4. Дата видачі завдання 17.09.2024 р.

АНОТАЦІЯ

Кучук А. С. Експрес-діагностика фінансового стану підприємства

У роботі досліджено теоретичні та методологічні аспекти експрес-діагностики фінансового стану підприємства як інструменту оперативного оцінювання його фінансової стійкості, платоспроможності та рівня ризикованості в умовах динамічного та нестабільного економічного середовища. Розкрито сутність фінансового стану підприємства, його економічне значення та роль у системі управління фінансовими ресурсами. Узагальнено наукові підходи до оцінювання фінансового стану та визначено місце експрес-аналізу серед традиційних методів фінансової діагностики. Особливу увагу приділено методологічним засадам експрес-аналізу, системі показників, що використовуються для швидкої оцінки фінансових результатів діяльності підприємства, а також інформаційному забезпеченню процесу експрес-діагностики.

У другому розділі здійснено комплексну оцінку фінансового стану підприємства на основі експрес-діагностики, що включає аналіз фінансових ресурсів, ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості та ділової активності. Проведено експрес-аналіз ключових фінансових показників та виконано експрес-оцінку ймовірності банкрутства підприємства із застосуванням адаптованих моделей фінансового прогнозування. Виявлено основні проблеми фінансової діяльності, пов'язані з дисбалансом грошових потоків, зниженням рентабельності, недостатньою маневреністю капіталу та підвищеними фінансовими ризиками.

На основі результатів експрес-діагностики розроблено напрями підвищення ефективності фінансового стану підприємства, що передбачають удосконалення методики експрес-аналізу, впровадження автоматизованих фінансово-аналітичних інструментів, цифровізацію процесів фінансового моніторингу та розробку практичних рекомендацій щодо стабілізації й зміцнення фінансової стійкості підприємства. Реалізація запропонованих заходів

сприятиме підвищенню оперативності управлінських рішень, зниженню рівня фінансових ризиків та забезпеченню стійкого розвитку підприємства в умовах сучасних економічних викликів.

Ключові слова: експрес-діагностика, фінансовий стан підприємства, фінансова стійкість, ліквідність, платоспроможність, фінансові ризики, банкрутство, фінансовий аналіз, цифровізація, управління фінансами, фінансові показники, аналітичні інструменти.

ABSTRACT

Kuchuk A. S. Express Diagnostics of the Financial Condition of an Enterprise

The thesis examines the theoretical and methodological aspects of express diagnostics of an enterprise's financial condition as an effective tool for rapid assessment of financial stability, solvency, and risk exposure in a volatile and uncertain economic environment. The essence of the financial condition of an enterprise, its economic significance, and its role in financial management systems are revealed. Scientific approaches to evaluating financial condition are summarised, and the place of express analysis among traditional financial diagnostic methods is determined. Particular attention is paid to the methodological foundations of express analysis, the system of financial indicators used for rapid assessment, and the information support of the express diagnostic process.

The second chapter provides a comprehensive assessment of the enterprise's financial condition based on express diagnostics, including analysis of financial resources, liquidity, solvency, financial stability, and business activity. An express analysis of key financial indicators is conducted, along with an express assessment of bankruptcy probability using adapted financial forecasting models. The main financial problems of the enterprise are identified, such as cash flow imbalance, declining profitability, insufficient capital mobility, and increased financial risks.

Based on the results of express diagnostics, directions for improving the efficiency of the enterprise's financial condition are developed. These include

enhancement of express analysis methodology, implementation of automated financial and analytical tools, digitalisation of financial monitoring processes, and the development of practical recommendations aimed at stabilising and strengthening financial stability. The implementation of the proposed measures will improve the efficiency of managerial decision-making, reduce financial risks, and ensure sustainable enterprise development under modern economic challenges.

Keywords: express diagnostics, financial condition of an enterprise, financial stability, liquidity, solvency, financial risks, bankruptcy, financial analysis, digitalisation, financial management, financial indicators, analytical tools.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ЕКСПРЕС-ДІАГНОСТИКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	10
1.1. Фінансовий стан підприємства: сутність, значення та підходи до його оцінювання	10
1.2. Методологічні підходи до експрес-аналізу фінансового стану	15
1.3. Інформаційне забезпечення експрес-діагностики фінансової діяльності підприємства	24
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ ЕКСПРЕС-ДІАГНОСТИКИ	30
2.1. Загальна характеристика підприємства та оцінка його фінансових ресурсів	30
2.2 Експрес-аналіз фінансового стану підприємства	39
2.3 Експрес-оцінка ймовірності банкрутства підприємства	57
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ РЕЗУЛЬТАТІВ ЕКСПРЕС-ДІАГНОСТИКИ	64
3.1. Основні проблеми фінансової діяльності підприємства та можливості їх усунення	64
3.2. Удосконалення методики експрес-аналізу та впровадження автоматизованих фінансових інструментів	69
3.3. Розробка практичних рекомендацій щодо стабілізації та зміцнення фінансового стану підприємства	74
ВИСНОВКИ	82
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	85
ДОДАТКИ	90

ВСТУП

В умовах воєнної економіки, нестабільності внутрішнього ринку, логістичних обмежень та високої волатильності фінансових ресурсів питання оперативної оцінки фінансового стану підприємства набуває особливої ваги. Традиційні методики аналізу фінансових показників, що зорієнтовані на поквартальне чи річне оцінювання, втрачають ефективність через потребу у швидкому прийнятті рішень та реагуванні на зовнішні ризики. Саме тому особливої актуальності набуває експрес-діагностика - система оперативних показників, що дає змогу в стислі терміни оцінити ліквідність, платоспроможність, ділову активність і фінансову стійкість підприємства. Її значущість полягає в можливості забезпечення фінансової безпеки суб'єкта господарювання, підтримання стабільності грошових потоків та своєчасного виявлення кризових тенденцій. Відсутність уніфікованих, адаптованих до сучасних умов вітчизняних методик експрес-аналізу робить дослідження даної теми не лише актуальним, але й важливим для розвитку теорії і практики фінансового менеджменту.

Мета роботи полягає в обґрунтуванні, удосконаленні та практичному застосуванні методики експрес-діагностики фінансового стану підприємства, що забезпечує оперативність, точність, інформативність та результативність управлінських рішень, а також у розробці напрямів покращення фінансової стійкості на основі отриманих результатів.

Для досягнення мети необхідно вирішити такі завдання:

- вивчити теоретичні та методичні основи оцінювання фінансового стану підприємства;
- проаналізувати наукові підходи та сучасні моделі експрес-діагностики;
- охарактеризувати фінансово-економічну діяльність підприємства та його ресурсний потенціал;
- провести експрес-аналіз ліквідності, платоспроможності, оборотності активів та рентабельності;

- встановити ключові проблемні зони та фактори погіршення фінансових результатів;
- узагальнити отримані результати та сформулювати напрями підвищення фінансової стійкості;
- обґрунтувати доцільність упровадження автоматизованих інструментів аналітики в систему експрес-діагностики;
- розробити практичні рекомендації і фінансову стратегію стабілізації розвитку підприємства.

Об'єктом дослідження є фінансовий стан підприємства як комплексне економічне явище, що визначає рівень його ліквідності, платоспроможності, ділової активності та фінансової стійкості.

Предметом дослідження є методичні підходи, аналітичні інструменти, показники та організаційні рішення, що формують систему експрес-діагностики фінансового стану підприємства та визначають шляхи його покращення в сучасних умовах господарювання.

Інформаційну базу дослідження становлять:

- фінансова звітність підприємства (форма №1 «Баланс», форма №2 «Звіт про фінансові результати») за 2022–2024 рр.;
- законодавчі та нормативно-правові акти України у сфері бухгалтерського обліку, аудиту та фінансової звітності;
- наукові публікації вітчизняних і зарубіжних авторів з питань фінансового аналізу та антикризового управління;
- матеріали науково-практичних конференцій, статистичні дані Державної служби статистики України;
- монографії, підручники, навчальні посібники, галузеві аналітичні огляди;
- внутрішня інформація підприємства, результати власних аналітичних розрахунків.

Наукова новизна. У процесі виконання роботи удосконалено методичний підхід до експрес-діагностики фінансового стану підприємства, що ґрунтується на поєднанні оперативних фінансових коефіцієнтів, план–факт аналізу та

цифрових інструментів обробки даних; уточнено систему індикаторів швидкої оцінки ліквідності, оборотності та рентабельності, що забезпечують більш точну інтерпретацію короткострокових фінансових ризиків; дістало подальший розвиток застосування автоматизованих моделей прогнозування фінансових показників у структурі експрес-діагностики.

Практичне значення одержаних результатів. Одержані результати можуть бути використані в реальній практиці підприємства для підвищення оперативності управлінських рішень, розробки антикризових заходів, удосконалення політики управління оборотними активами, формування фінансової стратегії та контролю за її виконанням.

Апробація результатів дослідження та публікації. Основні результати дослідження було представлено на XIII Всеукраїнській науковій конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Економіко-правовий розвиток сучасної України» у м. Одеса, 29 листопада 2024 р., тема доповіді «Експрес-діагностика фінансового стану підприємства».

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ЕКСПРЕС-ДІАГНОСТИКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Фінансовий стан підприємства: сутність, значення та підходи до його оцінювання

Фінансовий стан підприємства є ключовою інтегральною характеристикою його діяльності, яка визначає рівень його економічної стійкості, потенціал розвитку та здатність забезпечувати безперервність виробничо-комерційного процесу. У сучасній фінансово-економічній науці дану категорію трактують як системну сукупність кількісних і якісних параметрів, що відображають взаємозв'язок між ресурсною базою підприємства, ефективністю їх використання та результатами господарювання. Фінансовий стан не зводиться лише до показників ліквідності чи рентабельності - він інтегрує всі сторони фінансово-господарської діяльності та відображає здатність підприємства виконувати свої зобов'язання, залучати ресурси, протистояти ризикам і формувати стабільні грошові потоки.

Вивчення теоретико-методологічних основ аналізу фінансового стану підприємства передбачає необхідність розгляду сутності цього поняття та його трактувань різними дослідниками.

Аналіз наукових трактувань категорії «фінансовий стан підприємства» демонструє різноманітність підходів до визначення його сутності. Багацька К.В., Говорушко Т.А., Шеремет О.О. визначають фінансовий стан як комплексне поняття, яке формується в результаті взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства та характеризується наявністю, розміщенням і використанням фінансових ресурсів [1, с.52]. Готра В.В., Ріпич В.В., Дячок А.В. розглядають фінансовий стан як економічну категорію, що відображає стан капіталу у процесі його кругообігу та спроможність суб'єкта до саморозвитку на конкретний момент часу [2]. Гудзь Т.П. підкреслює, що фінансовий стан

визначає реальні та потенційні можливості підприємства забезпечувати фінансування діяльності та ефективно її здійснювати у майбутньому [3, с.150].

Нагайчук В.В. підтримує концепцію комплексності фінансового стану, зазначаючи його залежність від сукупності виробничо-господарських факторів [4, с.138]. Лесюк А.С. наголошує на реальній та потенційній спроможності підприємства забезпечувати фінансування поточної діяльності, саморозвитку та погашення зобов'язань [5, с.84]. Ковтуненко Ю.В. трактує фінансовий стан як рівень забезпеченості підприємства коштами для підтримки нормальної господарської діяльності та своєчасних розрахунків [6, с.41], тоді як Кононенко Ж.А., Грибовська Ю.М., Ходаківська Л.О. визначають його як об'єктивну комплексну категорію, що оцінює оперативні, тактичні та стратегічні можливості господарської діяльності через систему показників та економічні моделі [7, с.28].

На думку М.П. Денисенка та О.В. Зазимко, фінансовий аналіз є методом оцінки і прогнозування фінансового стану підприємства на основі бухгалтерської звітності [8, с.4]. Г.В. Савицька розглядає фінансовий стан як економічну категорію, що відображає стан капіталу та спроможність суб'єкта до саморозвитку на фіксований момент часу [9, с.475], аналогічної позиції дотримується І.Ф. Прокопенко [10, с.115].

О.В. Павловська та Н.М. Притуляк вказують на важливість фінансового стану для визначення конкурентоспроможності підприємства, оцінки його потенціалу у діловому співробітництві та гарантії економічних інтересів підприємства і партнерів [11, с.15]. Подібну думку підтримують Г.О. Крамаренко, О.Є. Чорна [12, с.322], Р.О. Костирко [13, с.655]. М.Д. Білик визначає фінансовий стан як реальну та потенційну спроможність забезпечити фінансування діяльності, саморозвиток та погашення зобов'язань [14, с.87], М.Я. Дем'яненко поділяє аналогічну позицію [15, с.378].

М.Ф. Коробов зазначає, що фінансовий стан є інтегрованою характеристикою якості діяльності підприємства, яка формується за багатьма

показниками [16, с.55]. О.Я. Базілінська також розглядає його як сукупність показників, але без конкретизації груп [17, с.6].

Колектив авторів на чолі з А.М. Поддєрьогіним відзначає комплексність фінансового стану як результат взаємодії елементів фінансових відносин і системи показників наявності, розміщення та використання ресурсів [18, с.310].

Таким чином, аналіз літератури дозволяє констатувати, що фінансовий стан підприємства – це багатовимірна категорія, яка інтегрує показники забезпеченості ресурсами, ефективності їх використання, спроможності до саморозвитку, платоспроможності та конкурентоспроможності на ринку.

У класичних економічних дослідженнях фінансовий стан розглядається через призму забезпеченості підприємства капіталом, збалансованості структури активів і пасивів та оптимальності фінансових рішень. Із позиції ресурсного підходу він характеризує достатність і раціональність використання фінансових ресурсів для реалізації стратегічних і тактичних цілей підприємства. З погляду результатного підходу — це здатність підприємства генерувати прибуток і позитивні грошові потоки, що забезпечує його життєздатність у довгостроковому періоді. Інституційний підхід акцентує увагу на взаємодії підприємства зі стейкхолдерами: інвесторами, кредиторами, державними органами, партнерами, споживачами, адже саме фінансовий стан слугує ключовим маркером їх довіри.

Економічна природа фінансового стану визначається комплексом зовнішніх і внутрішніх чинників. Внутрішні чинники охоплюють структуру капіталу, оборотність активів, ефективність управління дебіторською заборгованістю та запасами, рівень собівартості та систему управління витратами. Зовнішні - макроекономічну ситуацію, рівень інфляції, зміну валютних курсів, податкову політику, доступність кредитних ресурсів, стан галузевої конкуренції. У сучасних умовах, доповнених цифровою трансформацією, на фінансовий стан суттєво впливають також технологічні фактори, рівень автоматизації обліку й управління, швидкість обробки інформації та інтеграція фінансових аналітичних платформ.

Фактори зовнішнього та внутрішнього впливу, залежно від особливостей фінансово-господарської діяльності підприємства, можуть мати різний вплив, як позитивний, так і негативний [19].

У ринковій економіці фінансовий стан підприємства є одним із ключових елементів забезпечення його конкурентоспроможності. Він визначає можливість підприємства залучати інвестиції, кредитні ресурси, впроваджувати інновації, розширювати операційну діяльність і формувати стійкі ринкові позиції.

Фінансовий стан є ключовим показником ефективності діяльності будь-якого суб'єкта господарювання. Він відображає рівень забезпечення фінансовими ресурсами, раціональність їх розподілу та ефективність використання. Крім того, фінансовий стан визначає здатність підприємства вести господарську діяльність у мінливих внутрішніх і зовнішніх умовах [20]. Для власників і менеджменту він є основою ухвалення управлінських рішень - від короткострокового планування оборотного капіталу до розробки довгострокових стратегій розвитку.

Фінансовий стан виступає критичним індикатором ризиковості діяльності підприємства. Низький рівень ліквідності чи надмірна частка позикового капіталу може свідчити про високу ймовірність фінансових труднощів, у тому числі неспроможності виконувати зобов'язання. Для зовнішніх користувачів — банків, інвесторів, контрагентів — оцінювання фінансового стану є основою визначення надійності підприємства, встановлення кредитних лімітів та ухвалення рішень про співпрацю.

У сучасних умовах фінансова стабільність набуває особливого значення у зв'язку з високою волатильністю економічного середовища, частими кризовими явищами, глобальними логістичними змінами та зростанням зовнішніх ризиків. Підприємства, які не здійснюють систематичну діагностику, втрачають здатність своєчасно реагувати на дестабілізуючі чинники, що підвищує ризик виникнення кризових ситуацій та фінансової нестійкості.

Оцінювання фінансового стану включає використання сукупності методів, які дають змогу комплексно дослідити фінансову діяльність підприємства. Теоретико-методична база аналізу охоплює:

1. Вертикальний (структурний) аналіз, який дає змогу оцінити структуру активів і пасивів, визначити оптимальність їх співвідношення, виявити концентрацію ресурсів і структуру джерел фінансування. Він дозволяє зрозуміти, які статті балансу мають найбільший вплив на фінансовий результат і стійкість підприємства. Розраховується питома вага окремих структурних складових агрегованих фінансових показників [21].

2. Горизонтальний (динамічний) аналіз, який зосереджений на визначенні тенденцій змін фінансових показників. Динамічність дозволяє відстежувати розвиток підприємства у часі, виявляти позитивні чи негативні тенденції, прогнозувати майбутній фінансовий стан. Горизонтальний аналіз передбачає розрахунок як абсолютних, так і відносних показників динаміки. Зведена аналітична таблиця горизонтального аналізу містить інформацію про абсолютні значення розглянутих показників, їх абсолютні відхилення, а також про темпи росту або темпи приросту [22].

3. Коефіцієнтний метод, який є одним із найпоширеніших підходів оцінювання фінансового стану. Він передбачає аналіз ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, рентабельності, ділової активності та інших показників, що забезпечують об'єктивну характеристику фінансового становища. Даний формалізований метод діагностики є потужним інструментом для визначення коротко- та довгострокової платоспроможності, визначення прибутковості та ефективності управління компанією, оцінки ділової активності та ін. [23].

4. Аналіз грошових потоків, який дозволяє встановити реальні фінансові можливості підприємства, його здатність генерувати грошові надходження та здійснювати витрати. На відміну від аналізу прибутку, який може містити значні облікові коригування, аналіз Cash Flow відображає фактичний рух коштів і є критичним для оцінки фінансової стійкості. Основною

метою аналізу грошових потоків підприємства, є прискорення руху грошових коштів і на оцій основі підвищення оборотності активів та капіталу, поліпшення його фінансової стійкості та платоспроможності [24].

5. Аналітичні моделі прогнозування, зокрема моделі Альтмана, Лиса, Таффлера, Спрінгейта та ін. Вони використовуються для діагностики ймовірності банкрутства, дозволяють завчасно виявити фінансові ризики та оцінити перспективу стабільності підприємства.

Комплексність застосування цих підходів забезпечує формування повної, системної та достовірної оцінки фінансового стану підприємства, дозволяє здійснювати діагностику не лише поточного стану, а й тенденцій розвитку, резервів зростання та сфер потенційних фінансових ризиків.

З огляду на сучасні тенденції цифрової економіки, експрес-діагностика стає інструментом, без якого неможливе оперативне управління. Вона забезпечує швидке отримання релевантної інформації для ухвалення управлінських рішень, мінімізує ризики та дозволяє підвищувати адаптивність підприємства до ринкових змін. Підприємства, які регулярно здійснюють фінансовий аналіз, здатні підвищувати ефективність управління капіталом, оптимізувати фінансові потоки, формувати стійкі фінансові стратегії та забезпечувати конкурентні переваги на ринку.

1.2. Методологічні підходи до експрес-аналізу фінансового стану

Експрес-діагностика фінансового стану підприємства являє собою методично структурований процес оперативного оцінювання ключових фінансових параметрів діяльності суб'єкта господарювання на основі агрегованих показників та швидких процедур аналізу. Такий підхід дозволяє у стислий термін сформулювати первинне уявлення про рівень фінансової стійкості, платоспроможності, ділової активності та ефективності використання ресурсів підприємства без проведення повномасштабного глибинного аналізу.

Методологічна цінність експрес-аналізу полягає у його здатності максимально оперативно сигналізувати про фінансові ризики, тенденції погіршення ключових показників або формування позитивних зрушень у структурі капіталу та результативності діяльності.

Разом із тим, трансформація економічного середовища та активне впровадження цифрових технологій суттєво змінюють інструментарій і логіку проведення експрес-діагностики.

У сучасних умовах цифровізації фінансово-економічної сфери експрес-діагностика дедалі частіше ґрунтується на автоматизованих аналітичних інструментах, що підвищує оперативність управлінських рішень та знижує ризики фінансової нестабільності підприємств [25]. Це дозволяє не лише підвищити оперативність прийняття управлінських рішень, а й знизити ризики фінансової нестабільності підприємств за рахунок своєчасного виявлення негативних тенденцій та відхилень від нормативних значень показників.

Водночас, попри зростання ролі цифрових інструментів, проблема уніфікації методології експрес-діагностики залишається дискусійною.

На сьогоднішній день не існує чітких методологічних засад, які показники слід включати до розгляду. Тому кожний експерт в своїй практиці може використовувати різні методики експрес-діагностики, в залежності від цілей оцінки та галузевої підпорядкованості підприємства. Базуючись на розрахованих фінансових показниках, фінансовий аналітик отримує уявлення стосовно фінансової ситуації, в якій перебуває підприємство та проблем управління його фінансами [26].

Для проведення експрес-діагностики у науковій та практичній площині сформувався комплекс методологічних підходів, що ґрунтуються на різних аналітичних інструментах. До найбільш поширених належать: вертикальний аналіз, горизонтальний аналіз, коефіцієнтний метод, оцінювання грошових потоків, а також використання моделей діагностики ризику неплатоспроможності та фінансового дистресу. Кожен із методів має власну

специфіку, інформаційні вимоги та аналітичні можливості, які у сукупності формують комплексну картину фінансового стану підприємства.

Вертикальний аналіз є базовим інструментом експрес-оцінювання, що дозволяє визначити структурні пропорції фінансової звітності у певний момент часу. Сутність методу полягає у трансформації абсолютних показників звітності у відносні - через визначення питомої ваги окремих статей у загальному підсумку балансу або звіту про фінансові результати.

У межах експрес-діагностики вертикальний аналіз дозволяє:

- 1) швидко оцінити пропорції між оборотними та необоротними активами;
- 2) визначити частку власного капіталу у фінансуванні діяльності;
- 3) виявити концентрацію витрат або доходів за окремими напрямками;
- 4) встановити структурні дисбаланси, що можуть свідчити про фінансові ризики.

Застосування вертикального аналізу є особливо ефективним під час порівняння підприємств однієї галузі, оскільки він нівелює вплив масштабів діяльності.

Горизонтальний аналіз забезпечує можливість оцінити динамічні зрушення у фінансовому стані підприємства шляхом порівняння показників за декілька періодів. Метод дозволяє визначити темпи змін, абсолютні та відносні відхилення, а також загальний тренд розвитку фінансових результатів.

Горизонтальний аналіз є ключовим інструментом експрес-оцінювання, оскільки саме динаміка показників часто стає першою ознакою:

- 1) погіршення платоспроможності;
- 2) зростання фінансових ризиків;
- 3) збільшення боргових навантажень;
- 4) зміни в операційній ефективності.

Коефіцієнтний метод займає центральне місце у системі експрес-діагностики фінансового стану підприємства. Він ґрунтується на розрахунку

груп відносних показників, які комплексно характеризують ліквідність, фінансову стійкість, ділову активність та рентабельність.

Під час аналізу фінансової звітності компаній аналітики найчастіше застосовують коефіцієнтний аналіз (ratio analysis), результати якого, своєю чергою, можуть бути як підставою для готових бізнес-рішень, так і використовуватися в якості вхідних даних для подальших етапів дослідження, зокрема сценарного аналізу, стрес-тестування, кластеризації, класифікації, лінійних, логістичних регресій, скорингових моделей тощо [27].

У сучасній фінансовій аналітиці виділяють такі ключові групи коефіцієнтів:

1. Показники ліквідності та платоспроможності: коефіцієнт поточної ліквідності; коефіцієнт швидкої ліквідності; абсолютний показник платоспроможності; чистий оборотний капітал.

Основною метою аналізу ліквідності та платоспроможності підприємства є одержання найбільш інформативних параметрів, що відображають об'єктивну картину його фінансового стану щодо змін, які відбуваються в структурі активів і пасивів [28, с. 36]

Ці коефіцієнти дозволяють оперативно оцінити здатність підприємства виконувати короткострокові зобов'язання, що є критично важливим в умовах нестабільного зовнішнього середовища.

2. Показники фінансової стійкості: коефіцієнт автономії; співвідношення власного та позикового капіталу; коефіцієнт маневреності власного капіталу.

Для аналізу фінансової стійкості підприємства, необхідно включити аналіз його ресурсної стійкості, яка залежить від рівня співробітництва з іншими учасниками ринку, інтегрованості в системі виробничих відносин, залежності від стану економіки країни, спроможності до залучення коштів і контролю грошових потоків [29]. Дані показники визначають рівень фінансового ризику та ступінь залежності від кредиторів. Неможливо не погодитися, що для сталого розвитку будь-якому підприємству необхідно

досягти стійкості вищого рівня - тобто забезпечити динамічну рівновагу та формування стабільно позитивної тенденції зростання [30].

3. Показники ділової активності: оборотність активів; оборотність запасів; оборотність дебіторської і кредиторської заборгованостей; тривалість операційного циклу.

В сучасних умовах виділяють ділову активність підприємств щодо мобілізації внутрішніх ресурсів економічного зростання та активність у зовнішньому економічному середовищі [31]. Ці коефіцієнти дозволяють оцінити ефективність управління ресурсами підприємства.

4. Показники рентабельності: рентабельність продажів; рентабельність активів; рентабельність власного капіталу.

Важливим теоретичним та прикладним питанням аналізу рентабельності є виявлення чинників, які впливають на даний показник з метою їх врахування в подальшому при проведенні факторного аналізу [32]. У контексті експрес-діагностики вони дають змогу швидко визначити рівень економічної результативності діяльності.

Перевага коефіцієнтного підходу полягає у можливості комплексної та порівняльної оцінки фінансового стану підприємства, а також у доступності методичних процедур розрахунку.

Аналіз грошових потоків є важливим елементом експрес-діагностики, оскільки дозволяє оцінити реальну здатність підприємства генерувати кошти, необхідні для підтримки операційної діяльності, інвестування та погашення зобов'язань. Необхідно зазначити, що аналіз грошових потоків має на меті з'ясувати достатність грошових потоків для підтримки стабільної платоспроможності підприємства, а також визначити причини, які вплинули на збільшення чи зменшення надходження та вибуття грошових коштів [33].

Аналіз грошових потоків спрямований на виявлення причин дефіциту чи надлишку коштів, що дає змогу оптимізувати їх розподіл і підтримувати платоспроможність підприємства. Він може проводитися як за плановими, так і за фактичними показниками з використанням різних методів оцінки руху грошей

[34]. Ефективне виконання завдань аналізу грошових потоків потребує чіткої організації аналітичної роботи щодо їх оцінки [35].

У процесі експрес-аналізу використовують:

- 1) чистий операційний грошовий потік;
- 2) коефіцієнт достатності грошових коштів;
- 3) співвідношення грошових надходжень та виплат;
- 4) оцінку стабільності потоків.

З практичної точки зору, аналіз грошових потоків дозволяє швидко визначити: чи не фінансується підприємство за рахунок надмірних позикових коштів; чи здатне воно генерувати позитивний операційний потік; чи не виникає ризик касових розривів.

Сучасна експрес-діагностика часто включає застосування інтегральних моделей, які дозволяють оцінити ймовірність банкрутства або фінансової кризи. Найпоширенішими є:

- 1) модель Альтмана (Z-score) - багатофакторна модель прогнозування ймовірності банкрутства.

У 1960-х роках вперше розробив формулу Z-показника Едвард Альтман, професор Нью-Йоркського університету, який запропонував її як рішення для трудомісткого та дещо заплутаного процесу, через який інвестори мають пройти, щоб визначити, наскільки компанія наближена до банкрутства. Вона дала інвесторам уявлення про загальний фінансовий стан компанії [36]. Це статистичний інструмент оцінювання ймовірності банкрутства підприємства, яка ґрунтується на поєднанні кількох ключових фінансових показників, які об'єднуються у підсумковий Z-рахунок. Цей інтегральний показник дозволяє визначити рівень фінансової стійкості компанії та оцінити ризик її неплатоспроможності в найближчій перспективі. У класичному варіанті для публічних виробничих компаній модель враховує коефіцієнти ліквідності, рентабельності нерозподіленого прибутку та активів, структури капіталу й оборотності активів. Отримане значення інтерпретується за шкалою: високі Z-показники свідчать про фінансову стабільність, середні - про можливі ризики, а

низькі - про значну ймовірність банкрутства. Такий підхід дозволяє підприємствам своєчасно виявляти загрози й ухвалювати обґрунтовані управлінські рішення.

2) модель Ліса та Фулмера - адаптовані до різних умов та сфер діяльності. Це дві відомі методики оцінювання ймовірності банкрутства, які доповнюють інші діагностичні інструменти фінансової стійкості підприємства.

Модель Ліса побудована на багатофакторному аналізі та використовує поєднання фінансових коефіцієнтів, що відображають ліквідність, рентабельність і структуру капіталу. Усі ці показники об'єднуються в інтегральний індекс, який дозволяє визначити, наскільки підприємство є фінансово стабільним або, навпаки, наближається до кризового стану. Методика спрямована на виявлення ранніх симптомів неплатоспроможності, що допомагає керівництву своєчасно реагувати на ризики. Р. Ліс обмежився розробленням моделі, яка базується на визначенні ефективності використання активів підприємства, що створюють умови для погашення заборгованості. Оскільки при розрахунку коефіцієнта використовують загальну суму активів, що не відображає їхнє структурування за ступенем ліквідності, то така модель не дає змоги реально оцінити рівень загрози неплатоспроможності підприємств, а лише характеризує рівень загрози його автономності [37].

Модель Фулмера також ґрунтується на статистичному аналізі й включає ширший спектр фінансових коефіцієнтів, серед яких показники прибутковості, ефективності використання ресурсів, ділової активності та структури капіталу. Результатом є інтегральний F-показник: чим він вищий, тим менша ймовірність фінансових труднощів. На відміну від деяких інших моделей, підхід Фулмера особливо корисний для оцінки підприємств малого та середнього бізнесу.

Менш відомою і поширеною, незважаючи на високу точність, є дев'ятифакторна модель Фулмера, побудована на основі обробки даних 60-ти підприємств США: 30-ти, що зазнали краху, і 30-ти тих, що працюють нормально [38].

У сукупності обидві моделі дають змогу отримати більш повну картину фінансової стійкості компанії, визначити слабкі місця та сформувані обґрунтовані управлінські рішення, спрямовані на запобігання кризовим ситуаціям.

3) українські адаптовані моделі для підприємств промисловості та торгівлі ґрунтуються на вдосконаленні класичних зарубіжних підходів, але враховують специфіку національної економіки, галузеві особливості й умови функціонування бізнесу в Україні. Такі моделі зазвичай створюються на основі статистичного аналізу даних українських компаній і відображають характерні для них структуру активів, рівень ліквідності, оборотність ресурсів та типові фінансові ризики. Їхнє завдання - забезпечити більш точне прогнозування ймовірності банкрутства саме в умовах вітчизняного ринку, де класичні моделі на кшталт Альтмана, Ліса чи Фулмера не завжди демонструють високу достовірність. Українські адаптовані методики дозволяють точніше оцінити фінансову стійкість підприємств промисловості та торгівлі, визначити проблемні зони та сформувані обґрунтовані рішення щодо антикризового управління й фінансового оздоровлення.

4) модель Спрінгейта - для швидкої оцінки ризику неплатоспроможності. Це один із ранніх і водночас ефективних методів прогнозування ймовірності банкрутства підприємства, розроблений у 1978 році канадським дослідником Гордоном Спрінгейтом. Вона побудована за принципом багатофакторного аналізу й поєднує чотири ключові фінансові показники, що найбільш точно відображають платоспроможність, ефективність та структуру ресурсів компанії. На основі цих коефіцієнтів формується інтегральний S-показник, за значенням якого оцінюється фінансовий стан підприємства. Якщо S-рахунок нижчий за порогове значення, це свідчить про високий ризик неплатоспроможності; якщо вищий - підприємство вважається достатньо стабільним. Модель Спрінгейта вважається простою у використанні та може доповнювати інші методики аналізу, забезпечуючи більш комплексне бачення фінансової стійкості підприємств.

Модель Г. Спрингейта розроблена на основі даних по 40 компаніях і з точністю 92,5% [39]. У пізніших тестах на основі даних по 50 компаніях із середнім розміром активів 2,5 млн дол. США модель показала точність 88%, а тест на основі даних по 24 компаніях із середнім розміром активів 63,4 млн дол. США показав точність 83% [40].

Перевагою таких моделей є швидкість розрахунку та високий рівень інформативності, що робить їх ефективним інструментом експрес-аналізу.

У сучасній практиці експрес-діагностика фінансового стану рідко ґрунтується на використанні одного методу. Навпаки - ефективна система включає поєднання:

- 1) структурного аналізу (вертикального);
- 2) динамічного аналізу (горизонтального);
- 3) коефіцієнтного підходу;
- 4) аналізу грошових потоків;
- 5) діагностичних фінансових моделей.

Застосування комплексного підходу забезпечує найвищу точність оцінки у короткі терміни, що є критично важливим для оперативного управління фінансами підприємства.

Методологічні підходи до експрес-аналізу фінансового стану підприємства формують цілісну аналітичну систему, яка забезпечує оперативність, інформативність та діагностичну здатність оцінювання. Використання комбінації вертикального, горизонтального, коефіцієнтного аналізу, оцінки грошових потоків та моделей прогнозування неплатоспроможності дозволяє отримати комплексну характеристику фінансового стану підприємства при мінімальних витратах часу.

Таке поєднання традиційних і сучасних методик робить експрес-діагностику ефективним елементом фінансового менеджменту та системи раннього попередження кризових ситуацій.

1.3. Інформаційне забезпечення експрес-діагностики фінансової діяльності підприємства

Ефективність експрес-діагностики фінансового стану підприємства значною мірою залежить від якості, повноти та достовірності інформаційного забезпечення, яке виступає базою для проведення оперативних аналітичних процедур. У сучасних умовах інформація стала стратегічним ресурсом, який визначає швидкість, обґрунтованість та результативність управлінських рішень. Відтак формування системи інформаційного забезпечення експрес-аналізу включає структурований комплекс джерел даних, інструментів їх обробки та цифрових технологій, що забезпечують оперативність отримання аналітичних висновків.

Під час формування й опрацювання даних для оцінки фінансового стану варто насамперед використовувати таку інформацію, яка найбільше відповідає специфічним потребам антикризового управління, дотримуючись визначеної пріоритетності (рисунок 1.1)

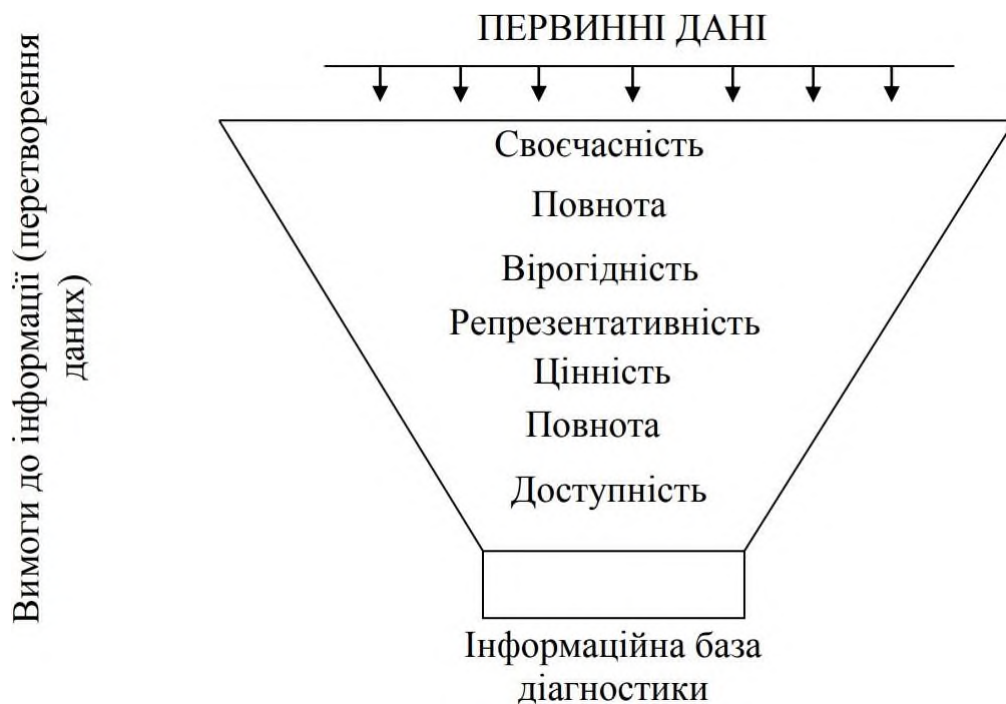

Рис. 1.1 Ранжування характеристик інформації для експрес-діагностики фінансового стану підприємства [41]

Традиційно основним джерелом інформації для аналізу фінансового стану є фінансова звітність підприємства, яка відображає результати господарської діяльності та забезпечує можливість проведення як детального, так і експрес-аналізу. У контексті законодавства України фінансова звітність включає такі форми:

1. Баланс (Звіт про фінансовий стан), що є основою для вертикального та горизонтального аналізу, визначення структури активів і пасивів, оцінки ліквідності та фінансової стійкості. Його дані дозволяють швидко виявити:

- частку ліквідних активів;
- обсяг позикових зобов'язань;
- забезпечення власним капіталом;
- структурні диспропорції фінансових ресурсів.

2. Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід, форма якого надає дані для оцінки рентабельності, аналізу доходів, витрат та фінансових результатів діяльності. У рамках експрес-аналізу дозволяє оперативно визначити:

- рівень прибутковості діяльності;
- темпи зростання доходів;
- динаміку операційних витрат.

3. Звіт про рух грошових коштів - це ключове джерело оцінки ліквідності та платоспроможності у короткостроковій перспективі. Інформація дозволяє:

- визначити якість операційного грошового потоку;
- оцінити стабільність фінансування інвестицій;
- проаналізувати джерела формування грошових надходжень.

4. Звіт про власний капітал – це документ, що досить важливий у контексті оцінювання фінансової стійкості, особливо при аналізі змін структури капіталу, емісійних зовнішніх надходжень, нерозподіленого прибутку.

5. Примітки до фінансової звітності містять деталізовану інформацію, яка є критично важливою для розуміння ризиків та обмежень, що не завжди відображені у числових статтях звітності:

- облікова політика;
- графік погашення зобов'язань;
- кредитні ризики;
- позабалансові зобов'язання;
- інформація щодо умов оренди або факторингу.

Основою інформаційної системи для діагностики фінансового стану підприємства є методичний апарат фінансової аналітики. Під фінансовою аналітикою розуміють підготовку спеціалізованих аналітичних висновків, що дають змогу відповісти на конкретні бізнес-запити та спрогнозувати можливі фінансові варіанти розвитку подій. Її ключове призначення - забезпечити формування бізнес-стратегії, спираючись на достовірні дані та об'єктивний аналіз, а не на припущення чи інтуїцію. Завдяки комплексному опрацюванню фінансової інформації компанії отримують необхідні інструменти для виявлення важливих тенденцій і прийняття рішень, спрямованих на підвищення результативності діяльності [42–44].

Для ефективної експрес-діагностики також використовується внутрішня інформація (внутрішня звітність). Поняття «внутрішня звітність» полягає в можливості представлення інформації про діяльність підприємства не лише за допомогою економічних, а й технологічних показників [45], яка, на відміну від фінансової звітності, може оброблятися в режимі реального часу та містить оперативні дані:

- 1) дані управлінського обліку (рух матеріальних ресурсів, виробничі витрати, бюджети підрозділів);
- 2) відомості про дебіторську та кредиторську заборгованість у розрізі строків погашення;
- 3) дані щодо виконання бюджетів (план-факт аналіз);
- 4) внутрішні кошториси та фінансові плани;

5) дані щодо зарплатних та інших поточних зобов'язань.

Внутрішня інформація дозволяє значно підвищити точність експрес-оцінювання, оскільки вона не має часових розривів, характерних для періодичної звітності.

Зовнішнє середовище часто визначає фінансові ризики підприємства, тому аналіз зовнішніх даних є важливим компонентом інформаційного забезпечення експрес-діагностики. До ключових джерел належать:

- 1) дані Державної служби статистики України (макроекономічні показники) [46];
- 2) нормативно-правові акти (податкова політика, регуляторні зміни) [47];
- 3) фінансові новини, аналітичні огляди, рейтинги галузей [48];
- 4) інформаційні системи оцінки контрагентів (YouControl [49], Опендатабот [50]);
- 5) біржові котирування, індикатори ринкової кон'юнктури [51].

Використання зовнішньої інформації дає змогу доповнити експрес-аналіз оцінкою факторів середовища, які можуть впливати на фінансову стабільність.

У сучасних умовах цифровізації підприємства активно впроваджують автоматизовані інформаційні системи, які дозволяють значно підвищити оперативність та точність експрес-діагностики. До найпоширеніших інструментів належать:

1. ERP-системи (Enterprise Resource Planning)

Такі системи як SAP, Oracle, Microsoft Dynamics, а також українські аналоги (BAS ERP) забезпечують: інтеграцію управлінського та фінансового обліку, автоматичне формування звітності, відстеження руху активів і зобов'язань у режимі реального часу.

Системи ERP широко використовуються підприємствами у розвинених країнах. Організації, що займаються виробничою й енергетичною галузями, приймають ERP з такими цілями: автоматизація управління матеріальними, фінансовими та людськими ресурсами; оптимізація процесів та досягнення процесу вдосконалення; досягнення глобальної конкурентоспроможності [52].

2. Системи бухгалтерського обліку (BAS, М.Е.Дос, ISPRO). Забезпечують формування даних для експрес-аналізу та контроль коректності облікових операцій.

3. BI-системи (Business Intelligence) Tableau, QlikView, Power BI дозволяють:

- 1) візуалізувати ключові фінансові показники,
- 2) будувати інтерактивні панелі,
- 3) автоматично розраховувати фінансові коефіцієнти.

4. Спеціалізовані сервіси фінансової діагностики

Програмні рішення дають змогу швидко отримати:

- 1) розрахунок Z-score,
- 2) аналіз ліквідності,
- 3) фінансові індикатори у динаміці,
- 4) оцінку ризику неплатоспроможності.

5. Хмарні сховища та цифрові платформи, які забезпечують:

- швидкий доступ до фінансових даних;
- безпечне зберігання інформації;
- можливість одночасної роботи декількох аналітиків.

У контексті сучасного фінансового менеджменту інформація для експрес-аналізу повинна відповідати таким критеріям:

- 1) оперативність - своєчасність надходження даних для ухвалення рішень;
- 2) достовірність - коректність обліку, відсутність викривлень;
- 3) повнота - наявність усіх показників, необхідних для аналізу;
- 4) структурованість - логічна організація та форматування даних;
- 5) порівнюваність - можливість аналізу у динаміці та між суб'єктами;
- 6) доступність - швидкість отримання даних користувачами;
- 7) захищеність - дотримання інформаційної безпеки.

Інформаційне забезпечення експрес-діагностики фінансового стану являє собою комплекс організаційно-технічних, методичних та цифрових засобів, які

забезпечують можливість швидкого, достовірного та інтегрованого аналізу фінансових показників. Сучасні тенденції цифровізації підприємств зумовлюють необхідність переходу до автоматизованих систем обліку та аналізу, що суттєво підвищує точність, оперативність і прогностичну здатність експрес-аналізу.

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ ЕКСПРЕС-ДІАГНОСТИКИ

2.1. Загальна характеристика підприємства та оцінка його фінансових ресурсів

Приватне акціонерне товариство «Едельвіка» розпочало свій шлях у 1994 році як підприємство, що спеціалізувалося на гуртовій реалізації текстильно-галантерейної продукції. Саме цей перший етап діяльності став фундаментом для подальшого розвитку: компанія сформувала початкову клієнтську базу, налагодила партнерські зв'язки та отримала практичне розуміння ринкових умов.

Справжнім поштовхом до розширення виробничих можливостей став 2001 рік, коли на підприємстві було введено в експлуатацію перший швейний цех. Завдяки цьому «Едельвіка» змогла не лише збільшити номенклатуру продукції, але й суттєво підвищити її якість, освоюючи моделі більшої складності та реагуючи на попит споживачів.

Подальший розвиток підприємства відбувався динамічно: у 2004 році компанія відкрила власне ткацьке виробництво. Це дало змогу самостійно виготовляти тканини, посилити контроль над їх характеристиками та знизити залежність від постачальників сировини. Поява власних тканинних потужностей забезпечила підприємству більшу гнучкість у формуванні асортименту та зміцнила його ринкові позиції.

У 2011 році було впроваджено вишивальні та оздоблювальні технології. Цей крок дозволив розширити дизайнерські можливості та виробляти текстиль з декоративними елементами, що стало важливою конкурентною перевагою. На той час підприємство вже перетворилось на вертикально інтегрований комплекс повного циклу.

До 2022 року компанія мала у місті Луцьк виробничі площі загальною площею 10 400 м². Щорічний обсяг випуску складав близько 16 тис. км тканин та понад 3 млн одиниць вишиваної продукції. Постійна модернізація обладнання підтримує стабільну якість і забезпечує високу продуктивність.

Нині «Едельвіка» продовжує інвестувати у технологічне оновлення - зокрема, заміну ткацьких верстатів для підвищення швидкості виготовлення та розширення палітри тканин. На підприємстві працює близько 250 фахівців, які забезпечують злагоджений виробничий процес. Ткацька дільниця включає 48 сучасних верстатів, що функціонують у двозмінному режимі та забезпечують випуск приблизно 2 млн метрів тканини щороку. Оздоблювальний підрозділ здійснює стабілізацію та фарбування з використанням стандартів PANTONE, а також надає матеріалам спеціальні властивості. Вишивальна частина функціонує безперервно, застосовуючи високоточне обладнання. Швейне виробництво оснащено приблизно сотнею машин різного призначення.

Розміщення підприємства у Луцьку забезпечує логістичні переваги: зручний доступ до ринків збуту та оптимальні умови для отримання сировини. Завдяки поєднанню вигідного географічного положення, модернізованої виробничої бази та досвідченого персоналу «Едельвіка» перетворилася з невеликого торговельного бізнесу на одного з найпотужніших вітчизняних виробників текстилю.

Для оцінки результативності роботи підприємства та визначення ключових тенденцій його розвитку проаналізуємо основні техніко-економічні показники ПрАТ «Едельвіка» (табл. 2.1). Такий аналіз дозволяє окреслити потенціал подальшого зростання та визначити напрями, у яких доцільно здійснювати оптимізацію процесів.

Чистий дохід від реалізації продукції демонструє стійку позитивну тенденцію. Обсяг чистого доходу збільшився з 129 416 тис. грн у 2022 році до 185 112 тис. грн у 2024 році, що підтверджує зростання ринкової активності підприємства. Найдинамічніше зростання відбулося у 2023 році, коли темп приросту становив 36,7%. У 2024 році темпи збільшення уповільнилися до 4,6%,

що може свідчити про вихід підприємства на стабільний рівень продажів або наближення до межі поточної виробничої чи ринкової спроможності.

Таблиця 2.1

Динаміка основних показників діяльності підприємства*

Показник	2022	2023	2024	Абсолютне відхилення, +/-		Темп приросту, %	
				2023 / 2022	2024 / 2023	2023 / 2022	2024 / 2023
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	129416	176972	185112	47556	8140	36,7	4,6
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	81305	111935	113402	30630	1467	37,6	1,3
Валовий прибуток (збиток), тис. грн.	48111	65037	71710	16926	6673	35,1	10,3
Операційні витрати, тис. грн.	23768	11927	6956	-11841	-4971	-49,8	-41,7
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	6888	19024	27474	12136	8450	176,1	44,4
Залишкова вартість основних засобів, тис. грн.	35217	33244	42180	-1973	8936	-5,6	26,9
Запаси підприємства, тис. грн.	124395	151555	209895	27160	58340	21,8	38,5
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги, тис. грн.	13431	19640	27845	6209	8205	46,2	41,8
Власний капітал, тис. грн.	118297	137201	167994	18904	30793	15,9	22,4
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, тис. грн.	5577	5291	1532	-286	-3759	-5,1	-71
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	232	236	214	4	-22	1,7	-9,3

*Розраховано автором на основі [53]

Оцінка змін основних показників за трирічний період свідчить про різновекторний характер розвитку підприємства.

Отримані дані дозволяють зробити висновок, що підприємство перебуває у фазі закріплення позицій на ринку після значного приросту у попередньому періоді.

Протягом 2022–2024 років підприємство демонструвало стабільне зростання валового прибутку. Його обсяг піднявся з 48111 тис. грн у 2022 році до 71710 тис. грн у 2024 році. Найсуттєвіше збільшення відбулося у 2023 році,

коли валовий прибуток досяг 65037 тис. грн, що відповідало приросту 35,1%. У 2024 році темп зростання сповільнився, проте залишався відчутним - 10,3%, що навіть перевищило динаміку зростання чистого доходу. Такий результат свідчить про підвищення ефективності виробничих процесів та покращення рентабельності діяльності.

Найбільш вражаюча позитивна тенденція спостерігається щодо чистого прибутку. Якщо у 2022 році він становив лише 6888 тис. грн, то вже у 2023 році його величина зросла до 19024 тис. грн, що означало стрімке збільшення на 176,1%. У 2024 році підприємство продовжило нарощувати фінансовий результат: чистий прибуток досяг 27474 тис. грн, а темп зростання склав 44,4%. Така динаміка підтверджує стабільне посилення фінансової стійкості та результативності ПрАТ «Едельвіка».

Проаналізуємо чисельність персоналу підприємства (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Оцінка чисельності персоналу підприємства та ефективності його функціонування*

Показники	2022	2023	2024	Абсолютне відхилення, +/-		Темп приросту, %	
				2023/ 2022	2024/ 2023	2023/ 2022	2024/ 2023
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	232	236	214	4	-22	1,7	-9,3
Виробіток, тис.грн./особу	16,1	21,3	24,8	5,2	3,5	32,2	16,4
Трудовітність праці, нормо-годин осіб/тис.грн.	5,6	5,1	4,4	0,5	-0,7	-8,9	-13,7
Витрати на оплату праці, тис.грн.	27393	34659	43337	7266	8678	26,5	25
Середньомісячна заробітна плата, грн.	16500	18000	20200	1500	2200	9,1	12,2
Коефіцієнт плинності кадрів	3,1	5,4	4,9	2,3	-0,5	74,1	-9,3

*Розраховано автором на основі [53]

Кількість працівників підприємства протягом аналізованого періоду змінювалася нерівномірно: у 2022 році штат налічував 232 особи, у 2023 році чисельність дещо зросла до 236 осіб, а в 2024 році відбулося скорочення до 214 осіб, що означає зменшення на 9,3% порівняно з попереднім роком.

Таке скорочення може бути пов'язане з оптимізацією організаційної структури, підвищенням автоматизації або впровадженням більш продуктивних технологій.

Штат 235–250 працівників - достатній для забезпечення повного циклу виробництва. При стабільній роботі виробничих ліній та обсягах випуску, це створює основу для стабільної виплати зарплат, мотиваційної політики, підвищення кваліфікації.

Власна лабораторія якості має значення, тому що дозволяє контролювати сировину й готові вироби - важливий фактор для утримання репутації та експортної спроможності.

Продуктивність праці - показники виробітку на одного працівника демонструють впевнену позитивну динаміку. У 2023 році виробіток зріс на 32,2% і досяг 21,3 тис. грн на особу. У 2024 році цей показник підвищився до 24,8 тис. грн, що становить приріст 16,4%.

Зростання продуктивності свідчить про ефективніше використання трудових ресурсів, покращення управління виробничими процесами та модернізацію технологічної бази.

Фонд оплати праці збільшувався протягом усього періоду. У 2023 році витрати становили 34659 тис. грн, що на 26,5% більше, ніж у 2022 році. У 2024 році вони досягли 43337 тис. грн, зрісши ще на 25%.

Зростання витрат може пояснюватися підвищенням заробітних плат, розширенням мотиваційних програм та збільшенням кваліфікаційних вимог до персоналу.

Трудомісткість праці зменшилася з 3,6 нормо-години на особу у 2022 році до 4,4 нормо-години у 2024 році, що свідчить про раціоналізацію виробничих операцій та зниження витрат часу на одиницю продукції.

Коефіцієнт плинності кадрів знизився з 5,4 у 2023 році до 4,9 у 2024 році, що є ознакою покращення умов праці, стабільності кадрового складу та ефективнішої HR-політики.

Здійснено оцінку наявності та придатності основних засобів підприємства (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Оцінка наявності та придатності основних засобів підприємства*

Показники	2022	2023	2024	Абсолютне відхилення, +/-		Темп приросту, %	
				2023/ 2022	2024/ 2023	2023 / 2022	2024/ 2023
Залишкова вартість основних засобів, тис.грн.	35217	33244	42180	-1 973	8 936	-5,6	26,9
Первісна вартість основних засобів, тис.грн.	82590	89706	107754	7 116	18 048	8,6	20,1
Знос основних засобів, тис.грн.	47373	56462	65574	9 089	9 112	19,1	16,1
Коефіцієнт зносу основних засобів	57,3	62,9	60,8	5,6	-2,1	9,7	-3,3
Коефіцієнт придатності основних засобів	42,7	37,1	39,2	-5,6	2,1	0,8	5,7

*Розраховано автором на основі [53]

У 2022–2024 роках вартість та технічний стан основних засобів ПрАТ «Едельвіка» зазнавали суттєвих коливань. Залишкова вартість цих активів у 2023 році зменшилася на 5,6% і становила 33244 тис. грн, що могло бути зумовлено списанням застарілого обладнання або активною амортизацією. Проте вже у 2024 році простежується протилежна тенденція: показник зріс до 42180 тис. грн, тобто на 26,9%, що свідчить про суттєві інвестиції в оновлення та модернізацію матеріально-технічної бази підприємства. Первісна вартість основних засобів протягом усього періоду неухильно зростала, що підтверджує послідовну політику підприємства щодо розширення та удосконалення виробничих потужностей.

Показник накопиченого зносу водночас збільшувався з 47373 тис. грн у 2022 році до 65574 тис. грн у 2024 році, що є закономірним у процесі активної експлуатації наявного обладнання. Це, відповідно, впливало на зміну технічних коефіцієнтів: коефіцієнт зносу зростав від 57,3% у 2022 році до 62,9% у 2023 році, що характеризувало погіршення технічного стану, але в 2024 році зменшився до 60,8% завдяки оновленню основних засобів. Аналогічні зміни

простежуються й у коефіцієнті придатності: після зниження до 37,1% у 2023 році він підвищився до 39,2% у 2024 році, що підтверджує позитивний ефект інвестиційної діяльності підприємства.

Таким чином, техніко-економічний аналіз свідчить про поступовий перехід ПрАТ «Едельвіка» до більш сучасної та продуктивної виробничої бази. Активне оновлення обладнання дозволяє підприємству підтримувати конкурентоспроможність і забезпечує потенціал для зростання. Подальша оцінка ефективності використання основних засобів наведена у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Оцінка ефективності використання основних засобів*

Показники	2022	2023	2024	Абсолютне відхилення, +/-		Темп приросту, %	
				2023/2022	2024/2023	2023/2022	2024/2023
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	82590	89706	107754	7116	18048	8,6	20,1
Фондовіддача основних засобів	1,56	1,97	1,71	0,41	-0,26	26,3	-13,2
Фондомісткість основних засобів	0,64	0,50	0,58	-0,14	0,08	-21,8	16,0
Фондоозброєність	355,9	380,1	503,5	24,2	123,4	6,8	32,5

*Розраховано автором на основі [53]

Показники ефективності використання основних засобів ПрАТ «Едельвіка» демонструють різноспрямовані тенденції. Фондовіддача зросла з 1,56 у 2022 році до 1,97 у 2023 році, проте у 2024 році знизилася до 1,71. Це свідчить, що оновлення основних засобів у 2024 році не призвело до відповідного збільшення обсягів випуску продукції.

Фондомісткість, яка зменшувалася у 2022–2023 роках (від 0,64 до 0,50), у 2024 році знову підвищилася до 0,58, що вказує на певне погіршення ефективності використання виробничого потенціалу.

Водночас фондоозброєність працівників демонструвала стабільне зростання: у 2023 році - до 380,1 (6,8%), а в 2024 році - до 503,5 (32,5%). Це

підтверджує активне оновлення та нарощування технічної оснащеності підприємства.

Для повнішої характеристики результативності діяльності доцільно проаналізувати структуру та динаміку оборотних активів підприємства (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Оцінка вартості та структури оборотних активів підприємства*

Показники	2022	2023	2024	Питома вага оборотних активів, %			Абсолютне відхилення, тис.грн. +/-	
				2022	2023	2024	2023/2022	2024/2023
Виробничі запаси	38108	42755	65914	21,8	21,7	26,4	4647	23159
Незавершене виробництво	19274	16130	26494	7,25	8,2	10,6	-3144	10364
Готова продукція	63579	89063	112695	36,40	45,3	45,2	25484	23632
Товари	3434	3607	4792	1,97	1,8	1,9	173	1185
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	13431	19640	27845	15,70	10	11,2	6209	8205
Дебіторська заборгованість за розрахунками.	21103	12650	4763	2,43	6,4	1,9	-8453	- 887
Інша поточна дебіторська заборгованість	62	6016	4594	0,04	3	1,8	5954	-1422
Гроші та їх еквіваленти	15155	6204	1923	8,68	3,1	0,8	-8951	-4281
Витрати майбутніх періодів	26	106	11	0,01	0,05	0,004	80	-95
Інші оборотні активи	488	78	182	0,28	0,03	0,07	-410	104
Усього оборотні активи	174660	196249	249213	100	100	100	21589	52964

*Розраховано автором на основі [53]

Структура оборотних активів ПрАТ «Едельвіка» за період аналізу зазнала помітних трансформацій. Виробничі запаси істотно збільшилися - з 38108 тис. грн у 2022 році до 65914 тис. грн у 2024 році, а їхня частка в загальному обсязі оборотних активів зросла з 21,8% до 26,4%. Це вказує на активне нарощування виробничих ресурсів.

Дебіторська заборгованість за продукцію мала коливальну динаміку, проте в абсолютному вимірі зросла майже вдвічі - з 13431 тис. грн до 27845 тис. грн. Її частка у структурі оборотних активів водночас зменшилася з 15,7% до 11,2%. Натомість дебіторська заборгованість за розрахунками істотно скоротилася - з 21

103 тис. грн у 2022 році до 4763 тис. грн у 2024 році, що свідчить про ефективніше управління розрахунками з контрагентами.

У цілому оборотні активи підприємства зросли з 174660 тис. грн до 249213 тис. грн, тобто на 42,7%, що відображає розширення масштабів операційної діяльності та міцнішу ресурсну базу для забезпечення виробництва.

Для оцінки витратної складової діяльності підприємства проаналізуємо операційні витрати (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Аналіз операційних витрат підприємства*

Економічні елементи витрат	Роки			Питома вага, %			Відхилення			
							+/-		%	
	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2023/ 2022	2024/ 2023	2023/ 2022	2024/ 2023
Матеріальні затрати	79370	95637	98662	46,88	51,21	54,25	16267	3025	4,33	3,2
Витрати на оплату праці	27393	34659	43337	16,18	18,56	23,82	7266	8678	2,38	25
Відрахування на соціальні заходи	5973	6833	9418	3,53	3,66	5,18	860	2585	0,13	37,8
Амортизація	7325	9375	11651	4,33	5,02	6,40	2050	2276	0,69	24,3
Інші операційні витрати	49227	40266	18799	29,08	21,56	10,33	-8961	-21,467	-7,52	-53,3
Разом	169288	186770	181867	100	100	100	17842	-4903	10,3	-2,6

*Розраховано автором на основі [53]

У 2022–2024 роках структура витрат ПрАТ «Едельвіка» зазнала помітних змін. Матеріальні витрати зросли на 24,3% - з 79370 до 98662 тис. грн, а їх частка підвищилася з 46,88% до 54,25%, що свідчить про підвищення матеріаломісткості виробництва. Витрати на оплату праці збільшилися на 58,2% (з 27393 до 43337 тис. грн), а їх питома вага - з 16,18% до 23,82%. Аналогічно, відрахування на соціальні заходи зросли на 57,7%, що вказує на суттєве посилення трудової складової витрат.

Водночас інші операційні витрати скоротилися на 61,8% - з 49227 до 18799 тис. грн, а їх питома вага зменшилася з 29,08% до 10,33%, що свідчить про результативність заходів із оптимізації непрямих витрат.

Загальний обсяг витрат зріс на 10,3% у 2023 році, але у 2024 році зменшився на 2,6%, що вказує на стабілізацію витратної політики та підвищення контролю за витратами.

«Едельвіка» - не просто фабрика тканин, а бренд, який пропонує готові вироби (одяг, текстиль, аксесуари), має шоуруми, інтернет-магазин, продає оптом і роздрібно, що дає гнучкість у каналах збуту. Завдяки власному виробництву тканин + фарбуванню + пошиву, компанія може оперативно реагувати на зміни модних трендів, замовлення, індивідуальні запити - це конкурентна перевага.

Орієнтація на експорт (наявність сертифікатів, можливості митного оформлення) - дає додаткову конкурентоздатність на міжнародних ринках, що в умовах українського ринку є важливою стратегією.

Можна констатувати, що ПрАТ «Едельвіка» має потужну ресурсну, виробничу та організаційну базу, яка теоретично забезпечує стійку, конкурентоспроможну діяльність у 2022–2024 роках. Компанія має передумови для розвитку: власне виробництво тканин і одягу, гнучку структуру, кадровий потенціал, налагоджені канали збуту (включно з онлайн-продажами та експортом), систему контролю якості.

2.2 Експрес-аналіз фінансового стану підприємства

Аналіз структури майна підприємства є ключовим етапом оцінки його фінансового стану, оскільки відображає співвідношення необоротних та оборотних активів, динаміку їх зміни та ступінь мобільності ресурсів. Такий аналіз дозволяє визначити, наскільки ефективно підприємство формує свій виробничий потенціал, чи достатньо воно забезпечене основними засобами, та якою є гнучкість його оборотного капіталу.

Для оцінки використано дані Балансу підприємства за 2022–2024 роки. У таблиці 2.7 наведено основні показники активів. та їхні зміни в абсолютному та відносному вимірі.

Таблиця 2.7

Аналіз структури майна ПрАТ «Едельвіка» за 2022–2024 рр.*

Показник	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
	2022	2023	2024	2023-2022	2024-2023	2023/2022	2024/2023
1. Необоротні активи	24165	35752	43126	11587	7374	47,9	20,6
2. Оборотні активи	152718	199521	249213	46803	49692	30,7	24,9
3. Валюта балансу (усього активів)	210412	246619	292359	36207	45740	17,2	18,5
4. Частка необоротних активів у активах, %	11,5	14,5	14,8	3,0	0,3	-	-
5. Частка оборотних активів у активах, %	72,6%	80,9	85,2	8,3	4,3	-	-

*Розраховано автором на основі [53]

У 2022–2023 рр. необоротні активи зросли з 24165 тис. грн до 35752 тис. грн (47,9%). У 2024 році зростання продовжилося до 43126 тис. грн (20,6%).

Причинами такого зростання є оновлення або модернізація основних засобів; інвестиції у виробничі активи (обладнання, будівлі, інструменти); розширення виробничих потужностей для збільшення випуску продукції.

Підприємство посилює свій виробничий потенціал, що є ознакою стратегії довгострокового розвитку.

Оборотні активи зросли з 152718 тис. грн у 2022 році до 199521 тис. грн у 2023 році (30,7%), а у 2024 році збільшилися до 249213 тис. грн (24,9%).

Причинами зростання є збільшення товарних запасів у зв'язку зі зростанням попиту та виробництва; нарощування дебіторської заборгованості на фоні розширення ринків збуту; підвищення рівня незавершеного виробництва; формування складських запасів на випадок нестабільності постачання.

Оборотні активи є домінуючою частиною майна підприємства (>80%), що свідчить про високу мобільність активів та виробничий характер бізнесу.

Загальна вартість активів зросла з 210412 тис. грн до 292359 тис. грн, що становить 38,9% за два роки.

Причинами таких змін є розширення операційної діяльності; активна інвестиційна політика; зростання попиту на продукцію підприємства.

Підприємство знаходиться у фазі стабільного зростання.

Необоротні активи збільшились з 11,5% до 14,8%, тобто темп зростання був вищим за темп зростання активів загалом.

Причинами змін можна вважати інвестиції у розширення виробництва; модернізація основних засобів; збільшення терміну експлуатації обладнання.

Отже, структура майна стає більш «капіталомісткою», що типово для виробничих підприємств у фазі росту.

Частка оборотних активів зросла з 72,6% у 2022 році до 85,2% у 2024 році.

Причинами змін є інтенсивний ріст виробничих запасів; збільшення обсягу реалізації; триваліший операційний цикл; зростання дебіторської заборгованості.

Підприємство стає більш залежним від оборотних активів. Це підвищує гнучкість діяльності, але водночас збільшує ризики ліквідності.

Раціональність формування та використання оборотних активів визначає швидкість обороту капіталу, рівень ліквідності, гнучкість виробництва та здатність підприємства реагувати на коливання ринку. Для виробничих підприємств, до яких належить ПрАТ «Едельвіка», структура оборотних активів відіграє особливо важливу роль, оскільки значну частку їх становлять виробничі запаси та незавершене виробництво.

У таблиці 2.8 проаналізовано динаміку та структуру оборотних активів підприємства за 2022–2024 рр. на основі даних Балансу, а також основних їх компонентів - запасів, дебіторської заборгованості та грошових коштів.

Підприємство перебуває у стадії активного розвитку, що підтверджується значним зростанням як необоротних, так і оборотних активів.

Домінуюча частка оборотних активів (>80%) свідчить про високу мобільність ресурсів та виробничий характер діяльності.

Зростання необоротних активів формує потенціал для майбутнього збільшення обсягів виробництва.

Таблиця 2.8

Аналіз складу та динаміки оборотних активів ПрАТ «Едельвіка»
за 2022–2024 рр.*

Статті оборотних активів	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
	2022	2023	2024	2023-2022	2024-2023	2023/2022	2024/2023
1. Запаси	105355	124812	156264	19457	31452	18,5	25,2
2. Дебіторська заборгованість	32208	68505	91026	36297	22521	112,7	32,9
3. Грошові кошти та їх еквіваленти	15155	6204	1923	-8951	-4281	-59,1	-69,0
4. Усього оборотних активів	152718	199521	249213	46803	49692	30,7	24,9

*Розраховано автором на основі [53]

Ріст оборотних активів вищими темпами, ніж необоротних, підкреслює залежність підприємства від обігового капіталу та потребує ефективного управління запасами й дебіторською заборгованістю.

Загальні зміни у структурі майна відображають стратегічний курс підприємства на розширення діяльності та виробничих потужностей.

Аналіз складу та динаміки оборотних активів ПрАТ «Едельвіка» за 2022–2024 рр. засвідчив істотні трансформації у структурі обігового капіталу підприємства, що є характерними для організацій, які перебувають у фазі операційного та ринкового зростання. Загальний обсяг оборотних активів зріс із 152718 тис. грн у 2022 році до 249213 тис. грн у 2024 році, що відповідає приросту на 63,2%. Таке нарощення обігового капіталу відбулося нерівномірно за окремими статтями, що суттєво позначилося на фінансовій гнучкості підприємства.

Найвагоміший внесок у зростання оборотних активів забезпечили виробничі запаси, обсяг яких зріс на 48,3% за досліджуваний період. Динаміка запасів свідчить про орієнтацію підприємства на розширення товарно-матеріальної бази, збільшення обсягів виробництва та необхідність формування

страхових запасів у відповідь на нестабільність постачання. Така тенденція є типовою для підприємств легкої промисловості, де виробничий процес потребує забезпечення безперервності циклу та наявності широкої номенклатури матеріалів. Водночас зростання частки запасів підвищує рівень капіталомісткості оборотних активів, уповільнює їх оборотність та збільшує фінансові потреби у покритті витрат, пов'язаних із зберіганням та логістикою.

Суттєве зростання продемонструвала і дебіторська заборгованість, яка у 2023 році збільшилася більш ніж удвічі (на 112,7%), а в 2024 році – ще на 32,9%. Така динаміка може бути наслідком розширення клієнтської бази, збільшення обсягів реалізації та застосування більш гнучких умов оплати з метою підвищення конкурентоспроможності продукції на ринку. Проте швидке зростання дебіторської заборгованості формує додаткові ризики для ліквідності, адже фактично призводить до заморожування значної частини оборотного капіталу в розрахунках із покупцями. Це може створювати потенційні проблеми з покриттям поточних зобов'язань та ускладнювати управління грошовими потоками.

Найбільш критичною тенденцією є зменшення обсягу грошових коштів, які протягом трирічного періоду скоротилися з 15155 тис. грн у 2022 році до 1 923 тис. грн у 2024 році, тобто у вісім разів. Значне зменшення ліквідної частини оборотних активів свідчить про домінування агресивної політики реінвестування оборотного капіталу в запаси та дебіторську заборгованість. Одночасно таке скорочення може бути зумовлене зростанням виробничих витрат, підвищенням цін на енергоносії та матеріали, необхідністю фінансування запасів і виконання зобов'язань перед постачальниками. Усе це призводить до погіршення платоспроможності підприємства та зростання ризику виникнення касових розривів.

Узагальнюючи результати аналізу, можна стверджувати, що оборотні активи ПрАТ «Едельвіка» демонструють стійку тенденцію до зростання, що відповідає розширенню масштабів діяльності та нарощуванню виробничого потенціалу підприємства. Водночас спостерігається помітне зниження рівня

ліквідності, зумовлене непропорційним відтоком грошових коштів у менш ліквідні компоненти оборотних активів. Незважаючи на це, структура оборотних активів залишається типовою для виробничого підприємства, а виявлені тенденції свідчать про необхідність посилення контролю за дебіторською заборгованістю, удосконалення політики формування запасів та оптимізацію управління грошовими потоками з метою зменшення фінансових ризиків і забезпечення стабільної операційної діяльності.

Ліквідність підприємства відображає його здатність своєчасно та повністю погашати поточні зобов'язання. Вона визначається співвідношенням найбільш мобільних активів до короткострокових зобов'язань. Аналіз ліквідності є ключовим елементом оцінки фінансової стійкості та платоспроможності підприємства.

Для оцінки використано систему показників абсолютної, термінової та загальної ліквідності, а також коефіцієнти покриття запасами, дебіторською заборгованістю та показники мобільності активів. Дані наведено в таблиці 2.9

Таблиця 2.9

Показники ліквідності ПрАТ «Едельвіка» за 2022–2024 рр.*

Показник	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
	2022	2023	2024	2023-2022	2024-2023	2023/2022	2024/2023
Коеф. абсолютної ліквідності	0,37	0,07	0,02	-0,30	-0,05	-81,1	-71,4
Коеф. термінової ліквідності	1,15	0,84	0,81	-0,31	-0,03	-27,0	-3,6
Коеф. загальної ліквідності	3,71	2,25	2,18	-1,46	-0,07	-39,4	-3,1
Коеф. ліквідності запасів	2,56	1,41	1,37	-1,15	-0,04	-44,9	-2,8
Коеф. ліквідності коштів у розрахунках	0,78	0,77	0,80	-0,01	0,03	-1,3	3,9
Співвідношення кредиторської і дебіторської заборгованості	1,28	1,29	1,26	0,01	-0,03	0,8	-2,3
Коеф. мобільності активів	0,726	0,809	0,852	0,083	0,043	11,4	5,3
Коеф. співвідношення активів	6,32	5,58	5,78	-0,74	0,20	-11,7	3,6

*Розраховано автором на основі [53]

Аналіз ліквідності ПрАТ «Едельвіка» за 2022–2024 роки демонструє суттєве погіршення здатності підприємства оперативно погашати свої короткострокові зобов'язання. Усі ключові показники, що характеризують платоспроможність, зазнали негативних змін у динаміці, насамперед через зростання поточних зобов'язань та різке скорочення обсягу грошових коштів.

Найбільш тривожною є динаміка коефіцієнта абсолютної ліквідності, який зменшився з 0,37 у 2022 році до 0,07 у 2023 році, а у 2024 році - до критично низького рівня 0,02. Це означає, що підприємство здатне покрити грошовими коштами лише 2% поточних зобов'язань, що суттєво нижче за рекомендовані межі (0,2–0,3). Причиною такого падіння стала політика перерозподілу коштів у запаси та дебіторську заборгованість, а також зростання потреб у фінансуванні операційної діяльності.

Коефіцієнт термінової ліквідності також продемонстрував погіршення, знизившись на 27% у 2023 році та ще на 3,6% у 2024 році. Незважаючи на те, що показник утримується поблизу нормативного значення, його зниження свідчить про зростання частки повільно ліквідних активів у структурі поточних активів, що може ускладнити розрахунки з кредиторами у разі дефіциту ліквідності.

Значення коефіцієнта загальної ліквідності зменшилося з 3,71 у 2022 році до 2,25 у 2023 році та до 2,18 у 2024 році. Хоча показник залишається в межах нормативів (2–2,5), його негативна динаміка свідчить про те, що темпи зростання поточних зобов'язань значно перевищують темпи зростання оборотних активів. Водночас зниження коефіцієнтів ліквідності запасів і коштів у розрахунках підкреслює збільшення навантаження на операційний цикл підприємства.

Порівняння дебіторської та кредиторської заборгованості показало відносно стабільне співвідношення (1,26–1,29), проте погіршення абсолютної ліквідності свідчить про те, що навіть за зростання дебіторської заборгованості її обсяг є недостатнім для швидкого покриття зобов'язань. Це створює загрозу касових розривів та підвищує залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування.

Позитивною тенденцією є зростання коефіцієнта мобільності активів, який у 2024 році сягнув 0,852, що значно перевищує нормативне значення ($>0,5$). Це означає, що структура активів підприємства є гнучкою, а більша їх частка зосереджена в оборотних активах. Проте така мобільність за відсутності достатнього рівня грошових коштів може свідчити про надмірне «зв'язування» ресурсів у запасах та дебіторській заборгованості.

Загалом результати аналізу ліквідності свідчать про ослаблення платоспроможності підприємства, пов'язане переважно з інтенсивним зростанням оборотних активів у поєднанні зі значним зростанням поточних зобов'язань та критичним скороченням грошових коштів. Це вимагає посилення контролю за управлінням оборотним капіталом, оптимізації запасів, активізації роботи з дебіторами та формування резервів ліквідності з метою пом'якшення ризиків фінансової нестабільності.

Фінансова стійкість підприємства відображає рівновагу між власними й залученими джерелами фінансування, ступінь залежності від зовнішніх кредиторів та можливість підприємства підтримувати безперервність діяльності в умовах змін ринкового середовища. Аналіз фінансової стійкості є одним з ключових етапів загальної оцінки фінансового стану, оскільки дозволяє визначити рівень ризику платоспроможності, стабільність структури капіталу та здатність підприємства до самофінансування. Дані згруповано в таблиці 2.10.

Аналіз фінансової стійкості ПрАТ «Едельвіка» за 2022–2024 роки показав істотні структурні зміни в джерелах фінансування діяльності підприємства, які супроводжуються зростанням залежності від позикових коштів та поступовим зниженням абсолютної та відносної величини власного капіталу. Основним негативним трендом є зменшення коефіцієнта автономії з 0,73 у 2022 році до 0,57 у 2023–2024 роках. Незважаючи на те, що показник зберігається вище нормативного рівня ($\geq 0,5$), така динаміка свідчить про скорочення частки власного капіталу в фінансуванні активів. Зростання частки позикових коштів підтверджується збільшенням коефіцієнта фінансової залежності до 1,74 у 2024 році, що означає: на 1 грн власного капіталу припадає 1,74 грн активів.

Таблиця 2.10

Показники фінансової стійкості ПрАТ «Едельвіка» за 2022–2024 рр.*

Показник	Норматив	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
		2022	2023	2024	2023-2022	2024-2023	2023/2022	2024/2023
Коеф. автономії	$\geq 0,5$	0,73	0,57	0,57	-0,16	0,00	-21,9	0
Коеф. фінансової залежності	$\downarrow$	1,37	1,73	1,74	0,36	0,01	26,3	0,6
Коеф. маневреності ВК	0,2–0,5	0,28	0,29	0,24	0,01	-0,05	3,6	-17,2
Коеф. забезп. запасів ВК	$>0,1$	0,45	0,19	0,11	-0,26	-0,08	-57,8	-42,1
Концентрація позикового капіталу	$< 0,5$	0,27	0,43	0,43	0,16	0,00	59,3	0
Співвідношення позикового і власного капіталу	<1	0,37	0,74	0,69	0,37	-0,05	100,0	-6,8
Загальний показник фінансової стійкості	$>0,6$	0,88	0,85	0,89	-0,03	+0,04	-3,4	4,7

*Розраховано автором на основі [53]

Позначення:

ВК - власний капітал; А - активи; НА - необоротні активи; ВОК - власні оборотні кошти; ПК - позиковий капітал; ДЗ - довгострокові зобов'язання.

Особливої уваги потребує зниження коефіцієнта маневреності власного капіталу у 2024 році до 0,24, що свідчить про зменшення частки власних оборотних коштів у структурі капіталу. Це може ускладнювати можливість самостійного фінансування операційного циклу без залучення кредиторської заборгованості. Негативна тенденція простежується й у коефіцієнті забезпеченості запасів власними коштами: з 0,45 у 2022 році до 0,11 у 2024 році. Такий рівень забезпечення є критично низьким та вказує на те, що підприємство фінансує запаси переважно за рахунок короткострокових зобов'язань, що підвищує ризик дефіциту оборотного капіталу.

Зростання концентрації позикового капіталу до 0,43 у 2023–2024 роках свідчить про збільшення залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування. Хоча співвідношення позикового і власного капіталу у 2024 році дещо знизилося (з 0,74 до 0,69), показник залишається відносно високим, що

відображає значне кредитне навантаження. Підприємство фактично працює в умовах фінансового важеля, що може бути позитивним за умов високої рентабельності, але водночас підвищує ризики у випадку коливання доходів або росту вартості позикового капіталу.

Водночас загальний показник фінансової стійкості у 2022–2024 роках залишається на достатньо високому рівні (0,85–0,89), що свідчить про здатність підприємства фінансувати більшу частину своїх активів за рахунок власного капіталу та довгострокових зобов'язань. Це вказує на відносну стабільність структури капіталу попри зростання боргового навантаження.

Узагальнюючи результати аналізу, можна стверджувати, що ПрАТ «Едельвіка» демонструє помірно стійкий, але тенденційно ослаблений фінансовий стан. Підприємство має достатній рівень власного капіталу для підтримання довгострокової стабільності, проте високі темпи зростання поточних зобов'язань та скорочення власних оборотних коштів формують потенційні ризики втрати фінансової гнучкості. Це потребує посилення контролю за структурою капіталу, оптимізації кредиторської заборгованості, підвищення самофінансування операційної діяльності та формування стратегічного резерву ліквідності.

Ділова активність підприємства відображає швидкість обороту його активів, здатність генерувати продажі на основі наявних ресурсів та ефективність використання капіталу в господарському процесі. Показники ділової активності дозволяють оцінити інтенсивність операційного циклу підприємства, визначити рівень контролю за дебіторською заборгованістю та запасами, а також з'ясувати, наскільки швидко кошти перетворюються на продукцію, реалізацію та надходження грошових коштів.

Для оцінки ділової активності ПрАТ «Едельвіка» розраховано ключові показники оборотності: активів, оборотних активів, запасів, дебіторської заборгованості та періоду операційного циклу (таблиця 2.11).

Таблиця 2.11

Показники ділової активності ПрАТ «Едельвіка» за 2022–2024 рр.*

Показник	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
	2022	2023	2024	2023-2022	2024-2023	2023/2022	2024/2023
Оборотність активів (разів)	0,84	0,75	0,63	-0,09	-0,12	-10,7	-16,0
Фондовіддача (разів)	7,32	5,18	4,29	-2,14	-0,89	29,2	-17,2
Оборотність оборотних активів (разів)	1,16	0,93	0,74	-0,23	-0,19	-19,8	-20,4
Оборотність запасів (разів)	1,68	1,48	1,64	-0,2	0,16	-11,9	10,8
Оборотність дебіторської заборгованості (разів)	5,49	2,70	11,97	-2,79	9,27	50,8	343,3
Період погашення дебіторської заборгованості (днів)	66,5	135,2	30,5	68,7	-104,7	103,3	-77,4
Тривалість операційного циклу (днів)	217,1	229,3	253,1	12,2	23,8	5,6	10,4

*Розраховано автором на основі [53]

Аналіз ділової активності ПрАТ «Едельвіка» за 2022–2024 роки свідчить про неоднорідність тенденцій та суттєві коливання ефективності використання ресурсів підприємства. Після загального погіршення у 2023 році, коли оборотність майже всіх активів сповільнилася, у 2024 році спостерігається часткове покращення окремих показників, зокрема різке прискорення оборотності дебіторської заборгованості. Проте загальна ресурсомісткість діяльності продовжує зростати, що створює ризики для фінансової стійкості та потребує коригування внутрішньої політики управління активами.

Насамперед варто відзначити тенденцію до зниження оборотності активів: показник зменшився з 0,84 разу у 2022 році до 0,75 у 2023 році, а у 2024 році – до 0,63. Це свідчить про поступове зниження ефективності використання сукупного майна підприємства, спричинене випереджаючими темпами зростання активів у порівнянні з доходом. Аналогічна динаміка характерна і для оборотності оборотних активів, які протягом трьох років уповільнилися з 1,16 до 0,93, а потім до 0,74 разів. Це означає, що підприємство акумулює дедалі більші

обсяги оборотних ресурсів, які не трансформуються у пропорційне збільшення реалізації продукції.

Оборотність запасів демонструє змішану картину: у 2023 році показник зменшився на 11,9%, що свідчило про накопичення матеріальних ресурсів та збільшення часу їхнього зберігання. Водночас у 2024 році підприємству вдалося частково виправити ситуацію - оборотність зросла на 10,8%. Проте загальна тривалість операційного циклу збільшилася до 253 днів, що вказує на загальне подовження перетворення ресурсів у грошові надходження.

Особливо контрастною є динаміка дебіторської заборгованості. У 2023 році показник оборотності ДЗ знизився більш ніж удвічі (до 2,70 разів), а період її погашення зріс до 135 днів - це створювало суттєві ризики ліквідності. Проте у 2024 році ситуація кардинально змінилася: оборотність зросла до 11,97 разів, а період погашення скоротився до 30 днів. Таке різке покращення свідчить про впровадження жорсткішої кредитної політики, активізацію роботи зі стягнення заборгованості або скорочення обсягів продажів на умовах відстрочки платежу. Незважаючи на позитивність цієї зміни, її масштаб може вказувати на разову корекцію умов розрахунків, тому підприємству важливо забезпечити стабільність цієї тенденції у наступних періодах.

Фондовіддача зменшилася з 7,32 у 2022 році до 5,18 у 2023 році та до 4,29 у 2024 році, що свідчить про системне зниження ефективності використання необоротних активів. Імовірно, зростання їхнього обсягу пов'язане з оновленням та модернізацією виробничої бази, що потребує часу для повної реалізації свого економічного ефекту. Ця тенденція є типовою для підприємств, що працюють у капіталомістких галузях і здійснюють інвестиції в основні засоби під час воєнного стану.

Узагальнюючи результати, можна відзначити, що ділова активність ПрАТ «Едельвіка» у 2022–2024 роках характеризується поступовим уповільненням обіговості активів, зростанням середньої тривалості операційного циклу та збільшенням ресурсомісткості діяльності. Водночас підприємству вдалося суттєво покращити роботу з дебіторською заборгованістю у 2024 році, що

позитивно вплинуло на ліквідність. Для забезпечення стабільного розвитку у майбутньому важливо продовжити оптимізацію управління оборотними активами, зменшувати обсяги надлишкових запасів, підтримувати контроль за дебіторською заборгованістю та забезпечити ефективне використання інвестицій у необоротні активи.

Нижче наведено таблицю 2.12 з основними показниками ділової активності підприємства, розрахованими за даними фінансової звітності за 2022–2024 рр.

Таблиця 2.12

Зведена таблиця фінансових показників ділової активності підприємства за 2022–2024 рр.*

Показник	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
	2022	2023	2024	2023-2022	2024-2023	2023/2022	2024/2023
Коеф. оборотності активів	0,84	0,75	0,63	–0,09	–0,12	–10,7	–16,0
Коеф. оборотності ДЗ	6,27	5,35	4,86	–0,92	–0,49	–14,7	–9,2
Коеф. оборотності КЗ	3,30	1,24	0,99	–2,06	–0,25	–62,4	–20,2
Термін погашення ДЗ, дні	58,2	68,2	75,1	10,0	6,9	17,2	10,1
Термін погашення КЗ, дні	110,6	294,4	368,7	183,8	74,3	166,2	25,2
Оборотність запасів	1,79	1,49	0,88	–0,30	–0,61	–16,8	–40,9
Фондовіддача	7,32	5,18	4,29	–2,14	–0,89	–29,2	–17,2
Оборотність власного капіталу	1,16	1,31	1,10	0,15	–0,21	12,9	–16,0

*Розраховано автором на основі [53]

Аналіз ділової активності ПрАТ «Едельвіка» за 2022–2024 роки виявляє складну та різновекторну динаміку, яка поєднує тенденції як до зниження ефективності використання ресурсів, так і до поступового відновлення окремих показників. Протягом трирічного періоду підприємство демонструвало зростання активів, запасів і дебіторської заборгованості, що свідчить про збільшення масштабів операційної діяльності та ресурсної бази. Однак темпи зростання доходу залишалися відносно помірними, що призвело до погіршення співвідношення між обсягом ресурсів і результатами діяльності.

Коефіцієнт оборотності активів знижувався протягом усього періоду: з 0,84 у 2022 році до 0,75 у 2023 році та 0,63 у 2024 році. Це свідчить про поступове збільшення капіталомісткості операцій та зростання обсягу активів без відповідного приросту виручки. Відповідно, підприємство потребує більших ресурсів для забезпечення того самого обсягу операцій, що знижує його ефективність та уповільнює фінансовий цикл.

Динаміка показників оборотності дебіторської заборгованості вказує на суттєві виклики у сфері роботи з покупцями. У 2022–2023 роках відбулося зниження оборотності ДЗ з 6,27 до 5,35 разів і відповідне збільшення терміну її погашення з 58 до 68 днів, що свідчило про погіршення платіжної дисципліни та уповільнення обігу грошових коштів. У 2024 році тенденція продовжилася: оборотність знизилася до 4,86 разів, а термін погашення зріс до 75 днів. Це вказує на системне збільшення обсягів дебіторської заборгованості та погіршення її якості, що створює додаткові ризики ліквідності.

Ситуація з кредиторською заборгованістю виглядає ще більш ризиковою. Коефіцієнт її оборотності зменшився з 3,30 у 2022 році до 1,24 у 2023 році та 0,99 у 2024 році. Відповідно, термін погашення кредиторської заборгованості зріс майже втричі — зі 111 днів у 2022 році до 294 днів у 2023 році та 369 днів у 2024 році. Така динаміка свідчить про значне збільшення тривалості розрахунків із постачальниками, погіршення платіжної дисципліни та потенційний дефіцит грошових коштів. Фактично підприємство покриває операційні потреби за рахунок затримки платежів перед кредиторами.

Оборотність матеріальних запасів і необоротних активів (фондовіддача) протягом трьох років також знижувалася. Оборотноість запасів упала з 1,79 у 2022 році до 1,49 у 2023 році та 0,88 у 2024 році, що свідчить про накопичення товарно-матеріальних цінностей та уповільнення їхнього використання. Фондовіддача знизилася з 7,32 до 4,29 разів, що може бути наслідком активної інвестиційної діяльності, збільшення обсягу необоротних активів та неповної реалізації їхнього потенціалу в короткостроковому періоді.

Коефіцієнт оборотності власного капіталу коливався: у 2023 році він зріс до 1,31, але в 2024 році знизився до 1,10, що свідчить про зменшення ефективності використання власних фінансових ресурсів. З огляду на зростання обсягів активів та уповільнення обіговості, така динаміка підтверджує тенденцію до ресурсомісткого розвитку.

Узагальнюючи результати аналізу, можна зазначити, що у 2022–2024 роках підприємство зіткнулося з:

- уповільненням обіговості ресурсів та збільшенням операційного навантаження;
- зростанням потреби в оборотному капіталі;
- погіршенням платіжної дисципліни як дебіторів, так і постачальників;
- накопиченням значних залишків запасів;
- зниженням ефективності використання активів та основних засобів.

Водночас позитивним аспектом є те, що підприємство продовжує нарощувати виробничі потужності та активи, що створює потенціал для подальшого розвитку за умови оптимізації структури оборотних активів, посилення контролю за розрахунками з покупцями та постачальниками, а також пришвидшення обороту запасів. Таким чином, ефективність ділової активності ПрАТ «Едельвіка» потребує системного вдосконалення, проте в підприємства є необхідний ресурсний потенціал для стабілізації та підвищення результативності операційної діяльності у майбутніх періодах.

Ефективність формування та використання прибутку є ключовою характеристикою результативності діяльності підприємства, оскільки відображає здатність підприємства генерувати доходи, раціонально використовувати ресурси та забезпечувати зростання власного капіталу. У таблиці 2.13 систему коефіцієнтів рентабельності, яка дозволяє оцінити, наскільки ефективно підприємство управляє витратами, основними засобами, сукупними вкладеннями, трудовими ресурсами та власним капіталом.

Таблиця 2.13

Показники формування та використання прибутку ПрАТ «Едельвіка» за 2022–2024 рр.*

Показник	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
	2022	2023	2024	2023-2022	2024-2023	2023/2022	2024/2023
Коефіцієнт рентабельності поточних витрат	0,051	0,200	0,242	0,149	0,042	292	21
Коефіцієнт дохідності авансових вкладень	0,040	0,114	0,110	0,074	–0,004	185	–3
Коефіцієнт рентабельності сукупних вкладень	0,033	0,093	0,094	0,060	0,001	182	1
Коефіцієнт валового прибутку	0,231	0,384	0,387	0,153	0,003	66	1
Коефіцієнт операційного прибутку	0,048	0,142	0,155	0,094	0,013	196	9
Коефіцієнт чистого прибутку	0,039	0,123	0,148	0,084	0,025	215	20
Коефіцієнт окупності власного капіталу	0,045	0,162	0,164	0,117	0,002	260	1

*Розраховано автором на основі [53]

Аналіз рентабельності ПрАТ «Едельвіка» за 2022–2024 роки свідчить про суттєве покращення прибутковості діяльності підприємства та зміцнення фінансових результатів у післякризовому періоді. Незважаючи на посилення ресурсомісткості операцій та збільшення обсягів активів, підприємству вдалося досягти виразного зростання більшості показників рентабельності, зокрема у 2023–2024 роках.

Найбільш відчутно зросла рентабельність поточних витрат: з 0,051 у 2022 році до 0,200 у 2023 році та 0,242 у 2024 році, що свідчить про значне підвищення ефективності витратної політики. Таке зростання є результатом одночасного скорочення собівартості продукції та збільшення чистого прибутку, що вказує на оптимізацію операційних процесів і підвищення маржинальності виробництва.

Показники дохідності авансових вкладень та рентабельності сукупних вкладень також демонструють стійку позитивну динаміку, особливо у 2023 році, коли чистий прибуток збільшився більш ніж утричі. У 2024 році зростання сповільнилося, але залишилося стабільним, що свідчить про ефективне

використання оборотних активів і збільшення частки прибутку у структурі капіталу.

Коефіцієнти валового, операційного та чистого прибутку також показали значний прогрес, що вказує на зростання загальної рентабельності операційної діяльності. Збільшення операційного прибутку майже утричі у 2022–2023 роках свідчить про покращення цінової політики, ефективне управління витратами та оптимізацію виробничих процесів.

Окремо варто відзначити коефіцієнт окупності власного капіталу, який збільшився з 0,045 до 0,162 у 2023 році та залишився на близькому рівні у 2024 році. Це свідчить про підвищення доходності вкладень власників та зміцнення фінансової стабільності підприємства.

Узагальнюючи результати, можна зазначити, що ПрАТ «Едельвіка» у 2022–2024 роках продемонструвало суттєве зростання рентабельності та підвищення ефективності управління витратами та капіталом. Незважаючи на окремі ризики, пов'язані зі зростанням активів і потреби в оборотному капіталі, підприємство має позитивну тенденцію до покращення фінансових результатів, що створює сприятливі передумови для подальшого розвитку та підвищення конкурентоспроможності.

Рентабельність є узагальнюючим показником фінансових результатів діяльності підприємства та характеризує ефективність використання ресурсів, вкладених у виробництво та реалізацію продукції. Показники рентабельності дозволяють оцінити здатність підприємства генерувати прибуток у відношенні до витрат, обсягів продажів, активів та капіталу.

Аналіз рентабельності ПрАТ «Едельвіка» за 2022–2023 рр. базується на даних фінансової звітності та охоплює п'ять ключових індикаторів: рентабельність продукції, продажу, основного капіталу та капіталу підприємства (таблиця 2.14).

Таблиця 2.14

Показники рентабельності ПрАТ «Едельвіка» за 2022–2024 рр.*

Показник	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
	2022	2023	2024	2023-2022	2024-2023	2023/2022	2024/2023
Рентабельність продукції	0,301	0,623	0,632	0,322	0,009	107,0	1,5
Рентабельність виробу	0,231	0,384	0,387	0,153	0,003	65,9	0,9
Рентабельність продажу	0,039	0,123	0,148	0,084	0,025	216,5	20,4
Рентабельність основного капіталу	0,285	0,638	0,637	0,353	–0,001	124,0	–0,2
Рентабельність капіталу підприємства	0,033	0,093	0,094	0,060	0,001	182,7	1,6

*Розраховано автором на основі [53]

Аналіз рентабельності ПрАТ «Едельвіка» за 2022–2024 роки засвідчує суттєве посилення прибутковості бізнесу після 2022 року та стабілізацію у 2024-му. Найвиразніший прогрес продемонстровано за рахунок операційної маржинальності: рентабельність продукції зросла більш ніж удвічі у 2023 р. і зберегла позитивну траєкторію у 2024 р. (0,623 → 0,632). Це вказує на зниження питомої собівартості та/або покращення цінової політики.

Груба маржа та чиста маржа демонструють сталі покращення: валова рентабельність підвищилася з 23,1% до 38,7%, а чиста - з 3,9% до 14,8% за 2022–2024 рр. Така динаміка свідчить про підвищення ефективності витрат та контроль операційних компонентів, що забезпечило приріст чистого прибутку.

Рентабельність основного капіталу різко зросла у 2023 р. (0,638) і збереглася біля того ж рівня у 2024 р., що означає краще завантаження виробничої бази та поступове розкриття ефектів інвестицій у необоротні активи. Рентабельність капіталу підприємства підвищилася утричі порівняно з 2022 р., а у 2024 р. зафіксована помірна стабілізація (0,093 → 0,094), що вказує на здатність генерувати прибуток за зростаючого обсягу активів.

Узагальнюючи, підприємство продемонструвало:

- помітне зростання маржинальності (валової, операційної та чистої);
- поліпшення віддачі від основних засобів;

- зростання ROA за рахунок підвищення ефективності використання активів;
- стабілізацію ключових коефіцієнтів у 2024 р. на підвищеній базі 2023 р.

Для подальшого посилення результатів доцільно утримувати фокус на контролі собівартості, оптимізації структури продуктового портфеля, максимізації завантаження потужностей та підтриманні дисципліни розрахунків, щоб конвертувати зростання рентабельності у стійкий грошовий потік.

Узагальнюючи результати аналізу, можна зробити висновок, що ПрАТ «Едельвіка» знаходиться у фазі активного розвитку зі значним потенціалом зростання. Підприємство демонструє високу здатність до генерування прибутку, ефективно використовує виробничі ресурси та здійснює стратегічні інвестиції в оновлення основних засобів. Водночас потребують удосконалення процеси управління оборотним капіталом, дебіторською заборгованістю та борговим навантаженням. Забезпечення балансу між темпами росту активів та збільшенням доходів, а також оптимізація кредитної політики будуть ключовими чинниками зміцнення фінансової стабільності підприємства в подальші роки.

Таким чином, фінансовий стан ПрАТ «Едельвіка» можна охарактеризувати як задовільний і такий, що покращується, з високим потенціалом подальшого зміцнення за умови підвищення ефективності управління фінансовими потоками та активами.

2.3 Експрес-оцінка ймовірності банкрутства підприємства

У сучасних умовах економічної нестабільності особливого значення набуває завчасне виявлення ризиків фінансової неплатоспроможності підприємства. Діагностика ймовірності банкрутства є невід'ємною складовою стратегічного фінансового управління, оскільки дозволяє своєчасно виявляти

негативні тенденції, визначати масштаб загроз та обирати адекватні управлінські рішення.

Для комплексної оцінки фінансового стану ПрАТ «Едельвіка» застосовано чотири найпоширеніші світові моделі прогнозування ризику банкрутства:

- 1) модель Альтмана (Z-score);
- 2) модель Спрінгейта;
- 3) модель Ліса;
- 4) модель Фулмера.

Кожна з моделей використовує відмінні набори коефіцієнтів та враховує різні аспекти діяльності підприємства. Це забезпечує багатогранність аналізу та підвищує достовірність підсумкової оцінки фінансової стабільності.

Модель Альтмана є найвідомішою та найчастіше застосовуваною системою ранньої діагностики банкрутства, оскільки її формула поєднує ключові індикатори прибутковості, ліквідності, оборотності та капітальної структури підприємства. Методика ґрунтується на багатофакторному дискримінантному аналізі, що забезпечує комплексне охоплення фінансових аспектів діяльності.

Z-показник дозволяє оцінити здатність компанії підтримувати достатній рівень ліквідності, ефективно використовувати активи, формувати власний капітал і генерувати прибуток. Водночас модель чутливо реагує на зміни структури балансу, тому її застосування особливо важливе для підприємств із високою часткою позикових коштів.

Перед проведенням розрахунків необхідно виокремити ключові змінні, що характеризують різні сторони фінансового стану: чистий оборотний капітал, нерозподілений прибуток, операційний прибуток, структуру джерел фінансування та рівень ділової активності. І тільки після їх аналізу можна переходити до формування інтегрального показника. Розрахунки представлені в таблиці 2.15.

Таблиця 2.15

Розрахунок показників моделі Альтмана*

Показник	Формула	Розрахунок	Результат
X1	$(OA - ПЗ) / A$	$(209515 - 179823) / 252641$	0,1176
X2	$НП / A$	$62344 / 252641$	0,2467
X3	$ОП / A$	$40682 / 252641$	0,1610
X4	$ВК / Зоб$	$72818 / 179823$	0,405
X5	$Виручка / A$	$183112 / 252641$	0,7248
Z-score	$1,2X1+1,4X2+3,3X3+0,6X4+1,0X5$	-	1,9856

*Розраховано автором на основі [53]

Розрахований Z-показник дорівнює 1,9856, що відповідає так званій «сірій зоні» - ділянці між фінансовою стабільністю та критичним станом. Це означає, що підприємство не перебуває на межі банкрутства, однак має певні фінансові ризики, які вимагають посиленого контролю.

Найслабшим місцем є низька частка чистого оборотного капіталу, що обмежує можливість оперативного покриття короткострокових зобов'язань. Водночас високі значення рентабельності активів та обсягів виручки свідчать про активну операційну діяльність і наявність потенціалу для зміцнення фінансового стану.

Таким чином, модель Альтмана демонструє середній рівень ризику банкрутства, що вимагає:

- оптимізації структури зобов'язань;
- підвищення ліквідності;
- накопичення оборотного капіталу.

Модель Спрінгейта була розроблена як спрощена, але не менш ефективна альтернатива моделям Альтмана. Вона акцентує увагу на чотирьох критично важливих фінансових коефіцієнтах, які відображають ліквідність, рентабельність та рівень фінансового ризику.

Особливістю методики є її висока чутливість до співвідношення власного капіталу та зобов'язань, а також до значень поточної ліквідності. Саме тому модель Спрінгейта вважається однією з найконсервативніших, адже вона

швидко сигналізує про наявність фінансових загроз у підприємств із високим борговим навантаженням.

Перед розрахунком S-показника важливо детально проаналізувати операційний результат та співвідношення короткострокових зобов'язань до активів, оскільки саме ці індикатори формують найбільш вагомий вплив на отриманий результат. Розрахунок показників моделі Спрінгера наведено у таблиці 2.16.

Таблиця 2.16

Розрахунок показників моделі Спрінгейта*

Показник	Формула	Розрахунок	Результат
A	$(OA - ПЗ) / A$	29692 / 252641	0,1176
B	$ЧП / A$	27474 / 252641	0,1087
C	$ОП / A$	40682 / 252641	0,1610
D	$ВК / Зоб$	72818 / 179823	0,405
S-score	$1,03A + 3,07B + 0,66C + 0,4D$	-	0,7231

*Розраховано автором на основі [53]

Отримане значення $S = 0,7231$ є нижчим за критичну межу (0,862), що свідчить про високу ймовірність банкрутства. Це означає, що структура балансу підприємства є надто залежною від короткострокових зобов'язань, які становлять більшу частину пасивів.

Такий результат узгоджується з тим, що підприємство має відносно низький рівень чистого оборотного капіталу та, відповідно, недостатню стійкість до короткострокових фінансових шоків. Також впливає і помірний рівень власного капіталу, який не забезпечує належного фінансового захисту.

Проте позитивним моментом є наявність стабільного чистого прибутку та операційної рентабельності, що означає збереження можливості подальшого розвитку.

Загалом, за моделлю Спрінгейта підприємство потрапляє до зони ризику, що потребує:

- зниження обсягу короткострокових зобов'язань;
- збільшення частки власного капіталу;

- підвищення ліквідності за рахунок скорочення дебіторської заборгованості.

Модель Ліса була створена для підвищення точності прогнозування банкрутства підприємств, що працюють у виробничій сфері. На відміну від інших моделей, вона інтегрує в себе показники фінансової стійкості та рентабельності у пропорціях, найбільш характерних саме для промислових компаній.

У центрі уваги методики - співвідношення власного капіталу до сукупних активів, рівень генерування прибутку на одиницю активів та обсяг реалізації. Це дозволяє оцінити здатність підприємства фінансувати свою діяльність за рахунок власних ресурсів, а також визначити, наскільки ефективно воно використовує наявні активи.

Перед побудовою моделі необхідно зіставити структуру активів підприємства, його капіталізацію та результативність операційної діяльності, оскільки саме ці фактори визначають фінальне значення L-показника. Результати розрахунків наведені в таблиці 2.17.

Таблиця 2.17

Розрахунок показників моделі Ліса*

Показник	Формула	Розрахунок	Результат
A	ВК / А	72818 / 252641	0,2882
B	ЧП / А	27474 / 252641	0,1087
C	Виручка / А	183112 / 252641	0,7248
D	ПЗ / А	179823 / 252641	0,7116
L-score	$0,063A + 0,092B + 0,057C + 0,001D$	—	0,0701

*Розраховано автором на основі [53]

Отриманий результат 0,0701 значно перевищує критичний поріг (0,037), що свідчить про низький ризик банкрутства. Такий показник відображає сильні позиції підприємства у частині капіталізації, рентабельності та ділової активності.

Високе значення виручки у відношенні до активів підтверджує інтенсивне використання ресурсної бази, що є важливою перевагою в умовах конкурентного

ринку. Достатній рівень власного капіталу також формує фінансову стійкість і знижує борговий тиск.

Модель Ліса свідчить, що підприємство має стабільне фінансове становище та не демонструє ознак потенційної неплатоспроможності. Це підкреслює важливість поточної фінансової політики, яка забезпечує ефективне використання активів.

Модель Фулмера орієнтована на прогнозування фінансових ризиків у малих і середніх підприємствах та враховує як рентабельність, так і структуру активів і капіталу. Перевагою методики є її багатофакторність: вона використовує широкий набір індикаторів, що дозволяє отримати більш глибоку оцінку фінансової стійкості.

Ця модель враховує здатність компанії генерувати прибуток, покривати борги та ефективно управляти ресурсами. Показник Фулмера також є чутливим до змін у структурі капіталу, тому він є важливим інструментом для діагностики кредитоспроможності.

Перед розрахунками необхідно оцінити рентабельність активів, співвідношення власного та позикового капіталу та величину поточних активів у порівнянні з борговими зобов'язаннями. Це забезпечує найточніше відображення фінансового стану. Результати розрахунку моделі Фулмера наведено в таблиці 2.18.

Таблиця 2.18

Розрахунок моделі Фулмера*

Показник	Формула	Розрахунок	Результат
X1	НП / А	62344 / 252641	0,2467
X2	ЧП / А	27474 / 252641	0,1087
X3	ОА / Зоб	209515 / 179823	1,165
X4	ВК / Зоб	72818 / 179823	0,405
X5	Виручка / А	183112 / 252641	0,7248
H-score	$5,528X1 + 0,212X2 + 0,073X3 + 1,27X4 + 0,12X5$	-	2,074

*Розраховано автором на основі [53]

Отриманий показник $H = 2,074$ суттєво перевищує критичне значення (0), що засвідчує низьку ймовірність фінансової неспроможності. Такий результат

пояснюється високими темпами прибутковості підприємства та значною часткою поточних активів у структурі майна.

Компанія демонструє здатність ефективно фінансувати свою операційну діяльність та поступово нарощувати власний капітал, що зміцнює її довгострокову фінансову стійкість. Показники ліквідності також залишаються на прийнятному рівні, що зменшує ризики дефолту за поточними зобов'язаннями.

Модель Фулмера підтверджує, що підприємство має міцні фінансові позиції, а ризик банкрутства є мінімальним. Це є позитивним сигналом як для менеджменту, так і для інвесторів та кредиторів.

Проведена система діагностики ймовірності банкрутства дозволила всебічно оцінити фінансовий стан підприємства на основі різних аналітичних моделей, що враховують ліквідність, рентабельність, оборотність активів, структуру капіталу та боргове навантаження. Отримані результати свідчать про неоднозначність фінансового профілю компанії: за моделлю Альтмана підприємство перебуває у «сірій зоні», тобто демонструє помірний рівень ризику, тоді як модель Спрінгейта сигналізує про підвищену ймовірність фінансових труднощів у перспективі. Натомість методики Ліса та Фулмера показують суттєво кращу ситуацію: ризик банкрутства оцінюється як низький, а фінансовий стан - як стабільний і такий, що характеризується позитивною динамікою операційної прибутковості.

Отже, інтегрований підхід дозволяє дійти висновку, що підприємство загалом має задовільний рівень фінансової стійкості, проте зберігає окремі структурні ризики, насамперед пов'язані з високою часткою короткострокових зобов'язань та недостатнім обсягом чистого оборотного капіталу. Для зниження середньострокової ймовірності банкрутства доцільно посилити політику управління ліквідністю, збільшити частку власного капіталу та продовжити оптимізацію структури активів і витрат. У комплексі такі заходи здатні зміцнити фінансову стійкість підприємства та мінімізувати ризики виникнення кризових ситуацій у майбутньому.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ РЕЗУЛЬТАТІВ ЕКСПРЕС-ДІАГНОСТИКИ

3.1. Основні проблеми фінансової діяльності підприємства та можливості їх усунення

Проведена експрес-діагностика фінансового стану та ділової активності ПрАТ «Едельвіка» за 2022–2024 роки дозволила визначити ключові тенденції розвитку підприємства й виявити низку системних проблем, що впливають на його фінансову стійкість і ефективність діяльності. Сукупність показників оборотності, ліквідності та рентабельності свідчить про збільшення навантаження на оборотний капітал, подовження операційного циклу, зростання обсягів активів, а також погіршення розрахункової дисципліни як з боку покупців, так і постачальників. Попри покращення окремих показників рентабельності у 2023–2024 роках, підприємство продовжує працювати в умовах зростаючої ресурсомісткості операцій, збільшення навантаження на оборотний капітал та накопичення ризиків, пов'язаних з ліквідністю та платіжною дисципліною контрагентів.

Розглянемо основні проблеми та можливості їх усунення:

1. Уповільнення оборотності активів та зростання капіталомісткості діяльності.

За 2022–2024 роки коефіцієнт оборотності активів знизився з 0,84 до 0,63 разів, що свідчить про суттєве уповільнення використання ресурсів підприємства. Така тенденція є наслідком випереджаючого зростання активів порівняно з динамікою доходів. Значне збільшення запасів, дебіторської заборгованості та необоротних активів призвело до блокування коштів у малоліквідних статтях балансу й посилення фінансового навантаження на операційний цикл.

Можливості усунення: оптимізація структури активів та скорочення непродуктивних їх елементів; впровадження систем контролю за рівнем запасів (ABC/XYZ-аналіз, автоматизовані моделі прогнозування попиту); прискорення реалізації продукції через збутові програми та оновлення продуктового портфеля; оновлення політики управління інвестиціями у необоротні активи з фокусом на продуктивні та швидкоокупні проекти.

2. Погіршення оборотності дебіторської заборгованості.

У 2022–2024 роках відбулося послідовне зниження оборотності ДЗ (з 6,27 до 4,86 разів) та збільшення терміну її погашення (з 58 до 75 днів). Це вказує на погіршення дисципліни розрахунків споживачів та зростання ризику неповернення коштів. Така динаміка створює дефіцит обігових ресурсів та формує додаткові ризики ліквідності.

Можливості усунення: впровадження кредитних лімітів для покупців і системи рейтингової оцінки платоспроможності контрагентів; запровадження штрафних санкцій за прострочення платежів; активізація претензійно-позовної роботи; використання факторингу або страхування дебіторської заборгованості для прискорення грошового обігу; автоматизація контролю розрахунків у CRM та ERP-системах.

3. Збільшення строків погашення кредиторської заборгованості та ризику фінансової напруги.

Термін погашення кредиторської заборгованості за 2022–2024 роки зріс більш ніж утричі (з 111 днів до 369 днів). Така тенденція свідчить про затримку розрахунків із постачальниками та використання їхніх ресурсів як джерела фінансування операційної діяльності. Подібна практика може призвести до втрати ділової репутації, переходу контрагентів на передоплату або підвищення цін на сировину.

Можливості усунення: оптимізація графіків розрахунків та укладення договорів із розширенням термінів відстрочки; залучення короткострокового банківського фінансування або револьверних кредитних ліній; формування

резерву ліквідності за рахунок оптимізації витрат; запровадження бюджету грошових коштів та системи щоденного контролю грошових потоків.

4. Накопичення значних запасів і зниження їх оборотності.

Оборотність запасів знизилася з 1,79 у 2022 році до 0,88 у 2024 році, що свідчить про суттєве накопичення товарно-матеріальних цінностей. Збільшення виробничих запасів та готової продукції вказує на неузгодженість обсягів виробництва з ринковим попитом, що призводить до «заморожування» коштів та додаткових витрат на зберігання.

Можливості усунення: застосування методів управління запасами Just-in-Time, Kanban, Lean-процесів; посилення маркетингової аналітики та прогнозування збуту; впровадження системи автоматичного коригування виробничих планів залежно від динаміки продажів; скорочення асортименту низькооборотної продукції.

5. Низька ефективність використання основних засобів у короткостроковому періоді.

Рентабельність основного капіталу у 2024 році залишилася на рівні 2023 року (0,638), хоча у 2022 році була значно нижчою (0,285). Це означає, що підприємство активно інвестує в оновлення виробничих потужностей, однак повний економічний ефект від них поки що не реалізовано. У короткостроковому періоді значна частина інвестицій залишається «в очікуванні» віддачі.

Можливості усунення: оптимізація завантаження обладнання; пріоритизація інвестицій із коротким строком окупності; впровадження систем обліку та моніторингу ефективності обладнання (OEE - Overall Equipment Effectiveness); підвищення рівня автоматизації виробництва.

6. Фінансові ризики, пов'язані зі збільшенням операційного циклу.

Операційний цикл підприємства у 2024 році зріс до 253 днів, що ускладнює перетворення вкладених ресурсів у грошові надходження. Така ситуація свідчить про комплексну проблему: уповільнення обороту запасів, зростання строків інкасації дебіторської заборгованості та збільшення потреби у фінансуванні оборотних активів.

Можливості усунення: перегляд кредитної політики; оптимізація виробничих циклів; підвищення якості планування логістики та закупівель; впровадження автоматизованих систем управління грошовими потоками.

7. Залежність від зовнішніх чинників (воєнний стан, нестабільність ринку).

В умовах воєнного часу зростають логістичні ризики, коливання попиту, інфляційні та курсові коливання, що напряду впливають на собівартість, доступність сировини, платіжну поведінку контрагентів та формування запасів.

Можливості усунення: диверсифікація постачальників сировини; розвиток експортних напрямків; зменшення залежності від імпортованих складових; створення антикризових запасів лише критичних матеріалів; цифровізація процесів управління виробництвом та фінансами.

Для підвищення результативності фінансової діяльності важливо не лише констатувати проблеми, а й визначити інструменти та механізми їхнього усунення. З цією метою розроблено систематизовану таблицю 3.1, що відображає основні проблемні зони, їхній вплив на фінансово-господарську діяльність підприємства та можливі шляхи мінімізації виникаючих ризиків.

Таблиця 3.1

Основні проблеми фінансової діяльності ПрАТ «Едельвіка» та
можливості їх усунення*

Група проблем	Прояв проблеми (результати аналізу)	Потенційні наслідки	Можливості та напрями усунення
1. Фінансова стійкість та структура капіталу	- зниження коефіцієнта автономії; - зростання частки позикових коштів; - збільшення короткострокових зобов'язань	ризик втрати фінансової незалежності; підвищення вартості капіталу	зміцнення власного капіталу (реінвестування прибутку, залучення партнерів); реструктуризація боргів; зменшення короткострокового кредитування
2. Ліквідність та грошові потоки	- низький рівень абсолютної та швидкої ліквідності; - дефіцит грошових коштів; - тривалий операційний цикл	загроза короткострокової неплатоспроможності; касові розриви	формування резервів грошових коштів; оптимізація оборотних активів; впровадження регулярного Cash-Flow планування; факторинг

3. Дебіторська заборгованість	- різке збільшення строків погашення; - високий обсяг дебіторського боргу	уповільнення обігу коштів; ризик неповернення	удосконалення кредитної політики; автоматизація контролю; використання штрафних санкцій; рейтингова оцінка контрагентів
4. Запаси та операційна діяльність	- надмірні складські залишки; - уповільнення оборотності запасів	«замороження» коштів; зростання витрат; ризик втрати якості	прогнозування попиту; ІТ-система; оптимізація планування закупівель; автоматизація обліку запасів
5. Рентабельність та прибутковість	- нестабільність показників у воєнний період; - залежність від зовнішнього попиту	ризик зниження прибутковості; падіння конкурентоспроможності	диверсифікація асортименту; розвиток онлайн-продажів; підвищення маржинальності; модернізація виробництва
6. Управлінська та цифрова інфраструктура	- відсутність інтегрованої ERP-системи; - фрагментована інформація	низька якість управлінських рішень; фінансові втрати	впровадження ERP та CRM; автоматизація аналітики; цифрова трансформація бізнес-процесів
7. Зовнішні ризики (війна, галузеві проблеми)	- зниження попиту; - логістичні перебої; - нестабільність валютного курсу	зростання собівартості; ризик втрати ринків	диверсифікація каналів збуту; участь у грантових програмах; релокація частини виробництва; розвиток валютно-експортного сегмента

* Сформовано автором на основі р.2

Таким чином, основні проблеми фінансової діяльності ПрАТ «Едельвіка» мають багатовимірний характер та пов'язані як з макроекономічними факторами війни та нестабільності галузі, так і з внутрішніми особливостями управління підприємством. До ключових проблем належать високий рівень боргового навантаження, низька ліквідність, уповільнення оборотності оборотних активів, надмірні запаси, слабка кредитна політика щодо покупців та недостатній рівень цифрової інтеграції. Водночас підприємство має значний потенціал підвищення ефективності своєї діяльності шляхом оптимізації структури капіталу, модернізації політики управління оборотними активами, активізації роботи з дебіторами, впровадження інноваційних підходів до виробництва та цифрової трансформації управлінських процесів. Реалізація цих можливостей здатна забезпечити не лише підвищення фінансової стійкості, а й формування

довгострокової конкурентоспроможності підприємства в умовах високої невизначеності та ризиків воєнного часу.

3.2. Удосконалення методики експрес-аналізу та впровадження автоматизованих фінансових інструментів

Ефективність експрес-аналізу фінансової діяльності підприємства залежить від повноти та оперативності інформації, а також від можливості автоматично обробляти дані для прийняття своєчасних управлінських рішень. В умовах посилення ринкових та воєнних ризиків традиційні методи фінансової діагностики вже не забезпечують необхідного рівня точності, що підкреслює актуальність удосконалення методики експрес-аналізу та впровадження сучасних цифрових інструментів.

Проаналізована діяльність ПрАТ «Едельвіка» свідчить про фрагментарність інформаційних потоків, залежність від ручного введення даних, недостатній рівень інтеграції між виробничими, фінансовими та збутовими системами. Це обмежує швидкість аналізу, збільшує ймовірність помилок та уповільнює фінансове управління.

Для удосконалення існуючої методики експрес-аналізу насамперед необхідно виявити її недоліки (таблиця 3.2).

Таблиця 3.2

Недоліки традиційної методики експрес-аналізу та напрями їх удосконалення*

Недолік класичної методики	Вияв у діяльності підприємства	Необхідне удосконалення
Обмежений набір коефіцієнтів	Аналіз не охоплює грошові потоки, сегменти продукції, сезонність	Розширення переліку індикаторів (CF, AGE-аналітика, LTV, SAC)
Статичний характер показників	Показники не враховують трендів та прогнозів	Використання трендових і динамічних моделей
Відсутність факторного підходу	Неможливо визначити причини зміни коефіцієнтів	Впровадження факторного аналізу та сценарного моделювання

Висока залежність від ручного введення	Підвищені ризики помилок у звітності	Автоматизація формування фінансових даних
Низька інтеграція між відділами	Дані збираються з кількох програм	Об'єднання даних у єдиній ERP-системі

* Сформовано автором на основі р.2

Для підвищення інформативності експрес-аналізу доцільно застосовувати розширену систему фінансових індикаторів, яка охоплює не лише класичні коефіцієнти, а й сучасні показники швидкості грошового обігу, динаміки заборгованості, маржинальності за сегментами та результативності управління витратами.

На нашу думку, до основних напрямків удосконалення необхідно віднести:

1. Впровадження системи розширених фінансових коефіцієнтів

До традиційної системи індикаторів варто додати: коефіцієнти обслуговування боргу (DSCR); коефіцієнти покриття грошових потоків (CF Coverage Ratio); аналіз вікової структури дебіторської заборгованості (AGE-аналітика); рентабельність за видами продукції; коефіцієнти операційної маржинальності (таблиця 3.3).

Таблиця 3.3

Розширена система індикаторів експрес-аналізу*

Група показників	Індикатори, які доцільно впровадити	Користь для підприємства
Ліквідність і платоспроможність	DSCR, Quick Liquidity Trend, Cash Conversion Ratio	Визначення ризиків дефіциту грошових коштів
Ділова активність	Оборотність запасів за категоріями, обіг грошових потоків	Оцінка реальної швидкості обігу ресурсів
Рентабельність	Маржа за сегментами, EBITDA-margin	Детальна оцінка прибутковості напрямів діяльності
Управління заборгованістю	AGE-аналітика, коефіцієнт прострочення	Контроль за якістю дебіторки
Аналіз витрат	Операційний левередж, маржинальний аналіз	Виявлення неефективних витрат

* Сформовано автором на основі р.1

Одним із ключових напрямів удосконалення експрес-аналізу фінансового стану підприємства є його тісна інтеграція із системою бюджетування та

управління грошовими потоками. Для підприємства в умовах нестабільності ринку та високої чутливості до зовнішніх ризиків ситуація з ліквідністю часто визначає можливість своєчасно виконувати фінансові зобов'язання та забезпечувати безперервність операційного циклу. Тому експрес-аналіз має не обмежуватися лише ретроспективною оцінкою показників, а обов'язково включати елементи поточного фінансового контролю та короткострокового прогнозування Cash Flow.

Щоденний моніторинг Cash Flow передбачає: контроль надходжень і виплат у режимі реального часу; оновлення прогнозного залишку коштів щодня; автоматичні повідомлення про можливе зменшення ліквідності до критичного рівня.

Для підприємства це дозволяє: запобігати касовим розривам; своєчасно планувати платежі постачальникам та бюджетним органам; узгоджувати графік виплат із виробничими потребами.

Регулярне порівняння бюджету грошових коштів із фактичними даними дозволяє: оцінити ефективність фінансових рішень; виявити відхилення та їх причини (прострочена ДЗ, надлишкові закупівлі, збільшення витрат); оперативно коригувати бюджети.

Такі відхилення у багатьох випадках є першими сигналами про можливе погіршення фінансової стійкості або формування надмірного навантаження на оборотний капітал.

У виробничих підприємств, зокрема текстильної галузі, сезонні коливання збуту та закупівель є типовими. Прогноз руху коштів повинен включати: оцінку сезонного попиту; аналіз історичних трендів продажів; прогнозну оцінку потреби у запасах у пікові періоди; моделювання фінансових потоків відповідно до сезонної динаміки.

Такі інструменти дозволяють: забезпечити достатній обсяг ліквідності в періоди навантаження; уникнути накопичення надлишкових запасів поза піковими сезонами; знизити ризики різких коливань фінансового результату.

У сукупності інтеграція експрес-аналізу з бюджетуванням дозволяє трансформувати його зі звичайного діагностичного інструмента у систему оперативного фінансового управління, здатну реагувати на зміни в середовищі за лічені години.

Традиційний аналіз базується на оцінці поточних та минулих значень фінансових коефіцієнтів. Проте цього недостатньо для ухвалення ефективних управлінських рішень у сучасному динамічному економічному середовищі. Запровадження трендових, статистичних і прогнозних моделей дозволяє оцінити не лише стан підприємства, але й ймовірний вектор його розвитку, що суттєво підвищує практичну цінність експрес-аналізу.

Сценарне моделювання (What-if аналіз) передбачає формування кількох сценаріїв:

- 1) оптимістичний - зростання попиту, поліпшення обіговості, стабільність витрат;
- 2) базовий - помірні зміни, середній рівень ризиків;
- 3) песимістичний - зниження продажів, погіршення ліквідності, зовнішні шоки.

Цей підхід дозволяє керівництву підприємства: оцінити можливі наслідки управлінських рішень; мінімізувати ризики; сформувати антикризові плани.

Прогнозні моделі суттєво підвищують якість експрес-аналізу, перетворюючи його з інструмента оцінки у механізм стратегічного фінансового планування.

Факторний аналіз дає змогу розкрити механізми формування фінансових показників і визначити, які саме фактори вплинули на їх зміну. Це дозволяє не лише фіксувати погіршення або покращення результатів, але й розуміти природу цих коливань.

Для підприємств виробничого сектору факторний аналіз є критичним, оскільки дозволяє оцінити ефективність використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів.

Підвищення точності експрес-аналізу неможливе без цифровізації фінансових процесів, автоматизації збору даних та впровадження сучасних аналітичних платформ (таблиця 3.4).

Таблиця 3.4

Автоматизовані інструменти фінансового аналізу та їх функціональні можливості*

Інструмент	Приклади систем	Можливості для підприємства
ERP-система	BAS ERP, SAP Business One, Microsoft Dynamics	Єдина база даних, автоматизація обліку, інтеграція складу, виробництва і фінансів
Системи електронного документообігу	M.E.Doc, EDI-N, Vchasno	Автоматичний документообіг, прискорення розрахунків
BI-аналітика	Power BI, QlikView	Інтерактивні панелі, прогнозування, дашборди KPI
CRM-система	HubSpot, Bitrix24	Управління дебіторкою, планування продажів
Інструменти фінансового моделювання	Excel PowerPivot, Anaplan	Сценарне моделювання, бюджетування
Системи контролю запасів	Lean-інструменти, ABC/XYZ-модулі ERP	Автоматичне управління складськими залишками

* Сформовано автором на основі р.1

Удосконалення методики експрес-аналізу має здійснюватися на основі розширення системи фінансових показників, застосування динамічних та трендових моделей, інтеграції експрес-аналізу з бюджетуванням та автоматизації збору й обробки даних. Впровадження сучасних цифрових інструментів - ERP, CRM, BI-систем та електронного документообігу - дозволить забезпечити оперативність діагностики, точність фінансових прогнозів та зниження ризиків ліквідності.

Комплексна цифровізація створює інформаційне середовище, у якому експрес-аналіз може виконувати функцію не лише діагностичного, а й стратегічного інструменту управління фінансовими потоками, що є ключовим для підвищення фінансової стійкості ПрАТ «Едельвіка».

3.3. Розробка практичних рекомендацій щодо стабілізації та зміцнення фінансового стану підприємства

Фінансовий стан ПрАТ «Едельвіка» у 2022–2024 роках характеризується поєднанням тенденцій до зростання активів і виробничих можливостей з одночасним зниженням оборотності ресурсів, накопиченням дебіторської та кредиторської заборгованості, уповільненням операційного циклу та зменшенням рентабельності. За таких умов підприємство потребує комплексної системи заходів, спрямованих як на короткострокову стабілізацію фінансової діяльності, так і на формування довгострокових стратегічних орієнтирів стійкого розвитку. Удосконалення фінансової політики має базуватися на оптимізації структури активів, зростанні операційної ефективності, цифровізації управлінських процесів та мінімізації зовнішніх ризиків.

З огляду на результати експрес-аналізу, насамперед необхідно вирішити питання недостатньої ліквідності та подовжених термінів обороту дебіторської заборгованості. Погіршення платіжної дисципліни контрагентів зумовлює необхідність посилення кредитної політики, диференціації умов продажів і впровадження механізмів контролю за станом розрахунків. Також важливим є перегляд структури запасів, зокрема шляхом впровадження ABC/XYZ-аналізу та оптимізації логістики, що дозволить скоротити період зберігання товарно-матеріальних цінностей та зменшити частку «заморожених» оборотних коштів.

З метою підвищення операційної ефективності підприємство має вдосконалити управління затратами, оптимізувати собівартість і забезпечити більш ефективне використання необоротних активів. Це може бути досягнуто за рахунок впровадження енергоефективних технологій, підвищення продуктивності обладнання, зниження простоїв та модернізації основних засобів. Водночас стратегічний розвиток підприємства має ґрунтуватися на цифровізації бізнес-процесів, впровадженні ERP/CRM-систем, автоматизації звітності та аналітики.

У довгостроковій перспективі важливо забезпечити зростання фінансової стійкості шляхом диверсифікації джерел доходу, розширення ринків збуту,

удосконалення системи бюджетування та створення резервів ліквідності. Ефективне управління капіталом потребує перегляду структури фінансування, зокрема сприяння збільшенню питомої ваги власного капіталу та зниження залежності від короткострокових кредитних ресурсів.

Для забезпечення комплексності підходу розглянемо ключові проблеми та їхній вплив на фінансово-економічні результати підприємства (таблиця 3.5).

Таблиця 3.5

Ключові фінансові проблеми підприємства та їх вплив на діяльність*

Проблема	Прояв	Наслідки для підприємства
Накопичення дебіторської заборгованості	Зростання періоду погашення: 66 → 135 → 75 днів	Уповільнення надходження грошових коштів, ризик втрати ліквідності
Подовження розрахунків із кредиторам	Період оплати виріс до 369 днів	Формування залежності від відстрочок платежів
Уповільнення обороту запасів	Оборотність скоротилася до 0,88	Надлишки запасів, «замороження» коштів
Низька оборотність активів	Коеф. знизився до 0,63	Збільшення капіталомісткості діяльності
Падіння рентабельності	Сниження валової та операційної рентабельності	Зменшення прибутковості виробництва
Дисбаланс грошових потоків	Неритмічність надходжень і виплат	Високі ризики касових розривів

* Сформовано автором на основі р.2

Проблеми носять системний характер: вони впливають не лише на ліквідність, а й на стійкість операційного циклу, здатність генерувати прибуток та фінансову гнучкість підприємства. Це підтверджує потребу в комплексній фінансовій стратегії.

Переходячи від діагностики до практичних рішень, сформуємо систему конкретних заходів, які дозволять у короткостроковій перспективі стабілізувати фінансові потоки та частково усунути наявні дисбаланси (таблиця 3.6).

Таблиця 3.6

Практичні заходи фінансової стабілізації (короткострокові)*

Напрямок стабілізації	Конкретні заходи	Очікуваний ефект
Оптимізація дебіторської заборгованості	Кредитні ліміти, факторинг, штрафи за прострочку	Прискорення надходження коштів
Прискорення обороту запасів	ABC/XYZ-аналіз, JIT, оптимізація складських залишків	Зменшення «заморожених» коштів
Поліпшення грошових потоків	Cash Flow календар, план-факт, щоденний моніторинг	Зниження касових розривів
Оптимізація витрат	Контроль собівартості, енергоощадні технології	Зростання маржинальності
Робота з кредиторкою	Реструктуризація, переговори про відстрочку	Полегшення навантаження на Cash Flow

* Сформовано автором

Реалізація стабілізаційних заходів дозволить вирівняти грошові потоки, зменшити диспропорції між ДЗ та КЗ, а також підвищити ліквідність. Проте для забезпечення довгострокової фінансової стійкості необхідно сформулювати стратегічні пріоритети.

Наступним етапом є довгострокові рішення, спрямовані на структурну оптимізацію та підвищення рентабельності (таблиця 3.7).

Таблиця 3.7

Стратегічні напрями підвищення фінансової стійкості (довгострокові)*

Стратегічний напрям	Складові стратегії	Очікуваний результат
Диверсифікація ринків та каналів збуту	Експорт, e-commerce, нові сегменти	Зростання доходу і рентабельності
Цифровізація фінансових процесів	ERP, CRM, BI-аналітика	Прозорість фінансів, швидкість аналізу
Підвищення ефективності активів	ОЕЕ-моніторинг, модернізація обладнання	Зростання фондівддачі
Зміцнення структури капіталу	Збільшення власного капіталу, зменшення коротких кредитів	Зниження фінансових ризиків
Інноваційний розвиток	Нові продукти, проєктний підхід, співпраця з дизайнерами	Конкурентні переваги

* Сформовано автором

Стратегічні напрями дають змогу не лише ліквідувати поточні проблеми, але й створюють платформу для майбутнього зростання, підвищення рентабельності та стійкості бізнесу до зовнішніх ризиків.

У разі повномасштабного та системного впровадження фінансової стратегії, що включає оптимізацію витрат, підвищення ліквідності, прискорення оборотності оборотних активів, удосконалення кредитної політики, цифровізацію управління та оптимізацію структури капіталу, підприємство може очікувати суттєве покращення ключових фінансових показників. Прогноз базується на ефектах, підтверджених сучасними моделями операційного менеджменту, корпоративними фінансами та результатами впровадження аналогічних заходів у виробничих компаніях.

Після реалізації запропонованої фінансової стратегії передбачаються наступні зміни в діяльності підприємства:

1. Скорочення тривалості операційного циклу на 15–25%

Очікуване скорочення операційного циклу відбудеться після реалізації таких заходів фінансової стратегії: впровадження ABC/XYZ-аналізу запасів; переходу до системи JIT (Just-in-Time) та оптимізації закупівель; зменшення тривалості інкасації дебіторської заборгованості через кредитні ліміти та факторинг; автоматизації обліку та контролю за оборотністю через ERP.

Скорочення циклу означатиме зменшення часу, протягом якого ресурси підприємства залишаються «замороженими», що підвищить фінансову маневреність та дозволить швидше генерувати грошові потоки.

2. Підвищення ліквідності на 20–30%

Зростання ліквідності очікується після реалізації таких складових фінансової стратегії: запровадження календаря руху грошових коштів (Cash Flow Calendar); впровадження план–факт аналізу для управління платіжною дисципліною; реструктуризації кредиторської заборгованості й оптимізації графіка платежів; формування резерву ліквідності.

Покращена ліквідність забезпечить спроможність підприємства оперативно реагувати на зовнішні шоки, уникати касових розривів і виконувати зобов'язання без залучення короткострокових позикових ресурсів.

3. Зростання рентабельності продажу на 2–4 п.п.

Підвищення рентабельності стане можливим унаслідок: реалізації програми оптимізації виробничих витрат; енергоефективної модернізації обладнання; переходу до гнучкої системи управління собівартістю; впровадження інструментів маржинального аналізу (CVP, бенчмаркінг продукції).

Зниження структури витрат без втрати якості сприятиме збільшенню маржі та підвищенню прибутковості продажів у середньостроковій перспективі.

4. Підвищення оборотності активів до 0,70–0,75

Покращення цього показника відбудеться після: прискорення обігу запасів; зменшення частки повільнообігових активів; автоматизації управління ресурсами; підвищення продуктивності основних засобів (ОЕЕ-моніторинг).

Підвищена оборотність свідчатиме про ефективніше використання кожної гривні, вкладеної в активи, та зростання ділової активності без значного приросту ресурсної бази.

5. Зниження дебіторської заборгованості на 10–20% протягом першого року

Реалізація цього прогнозу очікується після: введення диференційованої кредитної політики; застосування кредитних лімітів і фінансових штрафів за прострочку; впровадження факторингу для прискорення інкасації; створення автоматичних нагадувань у CRM-системі.

Зменшення ДЗ дозволить збільшити обсяг вільних коштів у обігу, що позитивно вплине на ліквідність і зменшить залежність від кредиторів.

6. Скорочення кредиторської заборгованості на 20–30%

Цей результат можливий після: реструктуризації зобов'язань перед постачальниками; переходу на прогнозоване планування закупівель; оптимізації графіків платежів; підвищення оборотності оборотних активів.

Зменшення КЗ зміцнить платіжну дисципліну, знизить ризики зовнішньої залежності та створить позитивний імідж серед партнерів.

7. Формування резерву ліквідності як інструменту фінансової безпеки

Резервний фонд може бути сформований після реалізації стратегічних заходів: оптимізації витрат; стабілізації Cash Flow; зменшення навантаження на кредиторську заборгованість; впровадження системи сценарного бюджетування.

Резерв ліквідності дозволить підприємству витримувати періоди економічної нестабільності та воєнних ризиків, забезпечивши виконання критично важливих операцій у будь-яких умовах.

Для оцінки потенційного впливу запропонованої фінансової стратегії на діяльність ПрАТ «Едельвіка» доцільним є формування прогнозу ключових фінансових індикаторів на найближчі два роки. Такий прогноз дозволяє оцінити, наскільки комплексна реалізація заходів - оптимізація витрат, прискорення оборотності активів, підвищення ліквідності, цифровізація управління, удосконалення кредитної політики та реструктуризація зобов'язань - може трансформувати фінансову модель підприємства. Представлені нижче прогнозні значення сформовані на основі аналітики попередніх періодів, очікуваних ефектів від впровадження сучасних фінансових інструментів, а також галузевих закономірностей щодо зміни оборотності, рентабельності та структури грошових потоків. Таблиця 3.8 узагальнює ймовірну динаміку основних показників після запровадження фінансової стратегії та демонструє, яким чином системні управлінські заходи можуть вплинути на результати діяльності підприємства у середньостроковій перспективі.

Аналіз прогнозних показників свідчить, що впровадження комплексної фінансової стратегії здатне забезпечити суттєве покращення фінансових результатів ПрАТ «Едельвіка» у найближчі два роки. Очікується, що скорочення часу операційного циклу та прискорення оборотності запасів і дебіторської заборгованості дозволять підвищити ефективність використання оборотного капіталу та знизити навантаження на грошові потоки.

Таблиця 3.8

Прогноз ключових фінансових показників ПрАТ «Едельвіка» після
впровадження фінансової стратегії*

Показник	2023 (факт)	2024 (факт)	2025 (прогноз)	2026 (прогноз)	Очікувані зміни після впровадження стратегії
Оборотність активів, разів	0,75	0,63	0,70	0,74–0,75	Зростання за рахунок прискорення обігу запасів та ДЗ
Оборотність запасів, разів	1,48	0,88	1,05–1,15	1,20–1,30	Оптимізація запасів, JIT, точні закупівлі
Оборотність дебіторської заборгованості, разів	2,70	-	3,40–3,70	4,00–4,20	Кредитні ліміти, CRM- контроль, факторинг
Термін погашення ДЗ, днів	135	75	90–100	75–85	Відновлення платіжної дисципліни покупців
Оборотність кредиторської заборгованості, разів	1,24	0,99	1,30–1,40	1,45–1,60	Реструктуризація, стабілізація Cash Flow
Термін погашення КЗ, днів	294	369	250–270	230–250	Зменшення залежності від відстрочок платежу
Рентабельність продажу (операційна), %	-	-	2–3 п.п.	3–4 п.п.	Оптимізація витрат, зниження собівартості
Рентабельність власного капіталу, ROE	-	-	10–12%	12–14%	Підвищення прибутковості та ефективності капіталу
Чистий грошовий потік (CF), млн грн	-	-	10–15%	20–25%	Щоденний Cash Flow- календар, цифровізація
Операційний цикл, днів	229	-	190–200	170–185	Скорочення запасів та ДЗ
Рівень ліквідності (коеф. покриття)	-	-	1,15–1,20	1,25–1,30	Резерв ліквідності, оптимізація зобов'язань
Кредиторська залежність (КЗ / Активи)	Висока	Дуже висока	–10–15%	–20–25%	Зниження потреби у зовнішньому фінансуванні
Запаси / Обороти активи, %	-	-	–5–10%	–12–15%	Підвищення точності закупівель

* Сформовано автором на основі р.2

Збільшення ліквідності та зменшення залежності від кредиторської заборгованості сприятимуть стабілізації фінансового стану та зменшенню ризику касових розривів, що є критично важливим в умовах економічної та воєнної нестабільності. Оптимізація витрат і підвищення маржинальності операцій створять основу для зростання рентабельності продажів, а підвищення продуктивності активів забезпечить покращення загальної ділової активності

підприємства. Зміцнення структури капіталу, формування резерву ліквідності та цифровізація процесів управління фінансами дозволять забезпечити не лише короткострокову стабілізацію, але й формування довгострокових конкурентних переваг. Таким чином, прогноз демонструє реалістичність і досяжність позитивних змін за умови системного, послідовного та комплексного впровадження розробленої фінансової стратегії. У середньостроковій перспективі це сформує умови для інвестиційного розвитку, модернізації виробничих потужностей, розширення ринків та формування довгострокових конкурентних переваг ПрАТ «Едельвіка».

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі комплексно досліджено теоретичні, методичні та прикладні аспекти експрес-діагностики фінансового стану підприємства, обґрунтовано її значення в умовах підвищеної економічної нестабільності та воєнних ризиків, а також розроблено практичні рекомендації щодо зміцнення фінансової стійкості суб'єкта господарювання на основі результатів оперативного аналізу. Отримані результати дозволяють сформулювати низку узагальнених висновків.

По-перше, дослідження теоретичних основ фінансового стану підприємства підтвердило, що його оцінювання є необхідною передумовою ефективного управління фінансовими ресурсами, забезпечення платоспроможності та стабільності розвитку. Аналіз наукових підходів засвідчив існування двох домінантних парадигм - традиційної (ретроспективної) та оперативної (експрес-діагностики), кожна з яких має своє призначення, але саме експрес-аналіз відповідає потребам сучасних підприємств, що функціонують в умовах високих ризиків та швидких змін.

По-друге, узагальнення методичних підходів дозволило визначити експрес-діагностику як систему швидкої, стислої та інформативної оцінки фінансових показників, яка базується на ключових коефіцієнтах ліквідності, ділової активності, фінансової стійкості та рентабельності, а також на аналізі ресурсного потенціалу та грошових потоків. Доведено, що інформаційна база експрес-аналізу має включати фінансову звітність підприємства, внутрішні реєстри управлінського обліку, дані систем автоматизації (ERP, CRM), фінансові плани та іншу релевантну аналітичну інформацію.

По-третє, проведена у другому розділі експрес-діагностика фінансового стану ПрАТ «Едельвіка» за 2022–2024 роки виявила як позитивні тенденції, так і загрозливі дисбаланси. Відзначено нарощування активів підприємства, модернізацію основних засобів, розширення виробничої бази та підтримання достатнього рівня доходів. Разом із тим встановлено низку критичних проблем:

уповільнення оборотності активів та запасів, суттєве збільшення дебіторської заборгованості, зниження рентабельності, погіршення платіжної дисципліни та зростання залежності від кредиторських ресурсів. Аналіз моделей прогнозування банкрутства (Альтмана, Лісса, Спрінгейта) показав підвищений ризик фінансової нестабільності та потребу в антикризових заходах.

По-четверте, на основі результатів експрес-діагностики ідентифіковано ключові проблеми фінансової діяльності підприємства: дисбаланс у структурі оборотних активів, перевищення темпів зростання запасів і дебіторки над темпами збільшення доходів, низьку ефективність використання основних засобів, надмірну тривалість операційного циклу, нестабільність грошових потоків, а також відсутність інтегрованої системи оперативного фінансового контролю та прогнозування. Визначено можливості їх усунення через удосконалення кредитної та інвестиційної політики, оптимізацію матеріальних запасів, реструктуризацію зобов'язань, впровадження бюджетування та цифрових інструментів фінансової аналітики.

По-п'яте, у роботі запропоновано удосконалити методику експрес-аналізу, доповнивши її системою оперативних індикаторів Cash-flow, трендовим аналізом, факторним підходом, план–факт контролем, сценарним моделюванням та методами прогнозової аналітики. Обґрунтовано доцільність використання ERP, CRM та BI-систем для підвищення точності, швидкості та надійності фінансової інформації, а також для автоматизації процедур контролю, аналізу та планування.

По-шосте, розроблено комплекс практичних рекомендацій щодо зміцнення фінансового стану підприємства: оптимізація структури оборотного капіталу, скорочення дебіторської заборгованості через кредитні ліміти та факторинг, оптимізація запасів за методами ABC/XYZ і JIT, прискорення оборотності активів, підвищення рентабельності за рахунок керування витратами, реструктуризація графіка розрахунків із постачальниками, впровадження системи управління грошовими потоками. Сформовано фінансову стратегію, яка передбачає покращення ліквідності, підвищення операційної

ефективності, зниження ризиків неплатоспроможності та стабілізацію фінансових результатів.

По-сьоме, здійснено прогноз можливих змін фінансових показників у разі впровадження запропонованої стратегії. Результати прогнозу демонструють потенційне скорочення операційного циклу на 15–25 %, прискорення оборотності активів, підвищення ліквідності на 20–30 %, зниження дебіторської заборгованості, зростання рентабельності та зміцнення фінансової стійкості підприємства.

Таким чином, у роботі вирішено важливу науково-прикладну задачу - розроблено й апробовано удосконалену методику експрес-діагностики фінансового стану підприємства та на її основі сформовано систему практичних рекомендацій і фінансову стратегію, спрямовану на його стабілізацію і розвиток. Результати дослідження мають значну теоретичну та прикладну цінність і можуть бути використані для впровадження у діяльність ПрАТ «Едельвіка» та інших підприємств аналогічного профілю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Багацька К. В., Говорушко Т. А., Шеремет О. О. Фінансовий аналіз : підручник. Київ : Видавничий дім «АртЕк», 2014. 320 с.
2. Готра В. В., Ріпич В. В., Дячок А. В. Діагностика фінансового стану підприємства та шляхи його покращення. *Економіка і суспільство*. 2017. № 8. С. 219–223. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/8_ukr/38.pdf
3. Гудзь Т. П. Матричний аналіз фінансової рівноваги підприємства. *Науковий вісник ПУЕТ*. Серія: Економічні науки. 2016. № 4. С. 149–157.
4. Нагайчук В. В. Фінансове оздоровлення підприємств у контексті зміцнення їхнього фінансового стану. *Науковий вісник ХДУ*. Серія: Економічні науки. 2015. Вип. 14 (3). С. 138–141.
5. Лесюк А. С. Методика комплексної оцінки фінансового стану сільськогосподарських підприємств. *Економіка та держава*. 2020. № 8. С. 83–88.
6. Ковтуненко Ю. В. Методичні основи аналізу фінансового стану промислового підприємства. *Економіка. Фінанси. Право*. 2016. № 8/2. С. 40–41.
7. Кононенко Ж. А., Грибовська Ю. М., Ходаківська Л. О. Фактори зміни величини фінансових результатів підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 1. С. 27–32.
8. Денисенко М. П., Зазимко О. В. Основні аспекти оцінки фінансового стану підприємств. *Агросвіт*. 2015. № 10. С. 3–9.
9. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2010. 662 с.
10. Прокопенко І. Ф., Ганін В. І., Петряєва З. Ф. Курс економічного аналізу : підручник. Харків : Легас, 2004. 266 с.
11. Білик М. Д., Павловська О. В., Притуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю. Фінансовий аналіз : навч. посіб. 2-ге вид. Київ : КНЕУ, 2009. 592 с.
12. Крамаренко Г. О., Чорна О. Є. Фінансовий аналіз : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 392 с.

13. Костирко Р. О. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Харків : Фактор, 2007. 784 с.
14. Білик М. Д., Котов І. Л. Фінансовий стан підприємства: теорія, методика. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2013. № 5. С. 86–92.
15. Дем'яненко М. Я., Лузан Ю. Я. та ін. Фінансовий словник-довідник. Київ : ІАЕ УААН, 2005. 507 с.
16. Коробов М. Я. Фінанси промислових підприємств : підручник. Київ : Либідь, 2010. 160 с.
17. Базілінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 328 с.
18. Фінанси підприємств : підручник / Поддєрьогін А. М. та ін. 8-ме вид. Київ : КНЕУ, 2013. 520 с.
19. Шматковська Т., Коробчук Т., Борисюк О. (2023). Сучасні інформаційно-аналітичного забезпечення щодо моделювання бізнес-процесів. *Економіка та суспільство*. (53), 2023. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-68>.
20. Марусяк Н. Аналіз фінансового стану як інструмент управління діяльністю підприємств в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2025. № 71. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-71-49>
21. Клименко С. О., Мікрюкова Л. В. Аналітичне забезпечення моніторингу фінансового стану ВНЗ. *Економіка і суспільство*. 2016. Вип. 2. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/2_ukr/97.pdf
22. Чайка Т. Ю., Ларіна Т. І. Оптимізація структурно-динамічних характеристик балансу підприємства. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2019. Вип. 6(74). DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2019-6-66>
23. Семененко Т., Поплюйко А. Діагностика фінансового стану як етап стратегічного аналізу бізнесу. *Економіка та суспільство*. 2023. № 57. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-69>

24. Мулик Т. Методичні підходи до аналізу грошових потоків підприємства. *Економіка та суспільство*. 2022. № 39. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-47>
25. Ткачук Н. В. Діджиталізація фінансово-економічної сфери в Україні : стан та перспективи розвитку. Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки. Випуск Том 1 № 31, 2022. С.18 – 28. <https://doi.org/10.29038/2786-4618-2022-03-18-28>.
26. Малій О. Г. Експрес-діагностика фінансового стану в управлінні поточною діяльністю підприємства. *Актуальні проблеми сучасного бізнесу*. Львів : ЛНУП, 2022. С. 332–335. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/9580>
27. Коефіцієнтний фінансовий аналіз. URL: <https://blog.youcontrol.market/koefitsientnii-finansovii-analiz/>
28. Олійник О. О., Роговий С. М. Фінансовий стан підприємства в контексті ліквідності та платоспроможності. *Агросвіт*. 2018. № 19. С. 34–38.
29. Вівчар О., Кос Т. Сучасні методи оцінювання фінансової стійкості підприємства. *Молодий вчений*. 2023. № 4 (116). С. 115–119. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-4-116-23>
30. Ізюмська В., Нікульшина А. Управління фінансовою стійкістю підприємства. *Економіка та суспільство*. 2021. № 34. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-34-26>
31. Масюк Ю. В., Качур В. С. Економічна сутність ділової активності підприємств. *Ефективна економіка*. 2019. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7362>
32. Новіченко Л. С. Аналіз показників рентабельності підприємства. *Вісник ХНУ*. 2021. Т. 2 № 5. URL: <https://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2022/09/2021-en-52-43.pdf>
33. Мулик Т. Організація аналізу грошових потоків на підприємстві. *Економіка та суспільство*. 2022. № 40. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-3>

34. Арте'єва О. І. Аналіз грошових потоків: значення в управлінні корпораціями. URL: <http://194.44.12.92:8080/jspui/bitstream/123456789/6334/1/Zbirka-2022-45-48.pdf>
35. Мулик Т. О., Федоришина Л. І. Організація аналітичної роботи в сільськогосподарських підприємствах : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 236 с.
36. Карлін М.І. Борисюк О.В. Управління державними фінансами: навч. посіб. / М. І. Карлін, О.В. Борисюк. Луцьк: ПП Іванюк В. П., 2013. 273 с.
37. Мулик Т. О. Антикризова діагностика в управлінні підприємством. *Economic Synergy*. 2023. № 1. С. 220–245. DOI: <https://doi.org/10.53920/ES-2023-1-17>
38. Волкова І. А. Моделі діагностики ймовірності банкрутства: досвід України та світу. *Інвестиції: практика та досвід*. 2025. № 3. DOI: 10.32702/2306-6814.2025.3.72
39. Springate G. L. V. Predicting the possibility of failure in a Canadian firm. MBA Research Project. Simon Fraser University, 1978. URL: <https://worldcat.org/title/1127697337>
40. Канигін С. М. Систематичний огляд моделей прогнозування банкрутства підприємств. *Бізнес-Інформ*. 2023. № 10. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-10-149-161>
41. Мороз О. В., Сметанюк О. А. Фінансова діагностика у системі антикризового управління : монографія. Вінниця : УНІВЕРСУМ, 2006. 167 с.
42. Салига С. Я., Дадій Н. В., Корецька С. О., Нестеренко Н. В., Салига К. С. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 210 с.
43. Старостенко Г. Г., Мірко Н. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 224 с.
44. Таркуцяк А. О. Фінансовий аналіз та управлінські рішення. Київ : Європейський університет, 2001. 201 с.

45. Штуфт П., Артюх О. Внутрішньогосподарська звітність як інструмент управління. *Економіка та суспільство*. 2021. № 26. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-26-82>
46. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
47. Державна регуляторна служба України. URL: <https://drs.gov.ua/regulations/>
48. Бізнес-новини України. URL: <https://surl.li/xqwhou>
49. YouControl. URL: <https://youcontrol.com.ua/>
50. OpenDataBot. URL: <https://opendatabot.ua/>
51. Українська енергетична біржа. URL: <https://www.ueex.com.ua/exchange-quotations/electric-/>
52. Оксамитна Л., Пряха Р. Особливості сучасних ERP-систем управління бізнес-процесами підприємства. *Управління розвитком складних систем*. 2022. № 51. С. 31–40. DOI: <https://doi.org/10.32347/2412-9933.2022.51.31-40>
53. Річна фінансова звітність ПрАТ «Едельвіка». URL : <https://drive.google.com/drive/folders/1AoiHt3HWSEF9fbaQkYmtb8v1e55TcwI0>

